

ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชน
ในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชน
ในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

IMPACTS OF THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR INNOVATION (EECi)
DEVELOPMENT ON PEOPLE'S QUALITY OF LIFE IN PA YUP NAI SUB-DISTRICT,
WANG CHAN DISTRICT, RAYONG.

RUKCHANOK MAHASAKSAWAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION

BURAPHA UNIVERSITY

2022

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณกร ทาวะรัมย์)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณกร ทาวะรัมย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

..... รักษาการคณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

62930058: รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต; รป.ม.

คำสำคัญ: ผลกระทบ, เขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก, คุณภาพชีวิต
 รักษนก มหาศักดิ์สวัสดิ์ : ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจ
 พิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง.
 (IMPACTS OF THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR INNOVATION (EECi)
 DEVELOPMENT ON PEOPLE'S QUALITY OF LIFE IN PA YUP NAI SUB-DISTRICT,
 WANG CHAN DISTRICT, RAYONG.) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: อุษณากร ทาวะรัมย์ ปี
 พ.ศ. 2565.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการ
 พัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ใน
 พื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และ
 ข้อเสนอแนะ ของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนา
 เขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูล
 สำคัญทั้งหมด จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น เก็บรวบรวมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน
 ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่
 ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ และการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่
 อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และเคยทำงานกับ โครงการฯ จำนวน 4 คน และ
 กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และไม่เคยทำงานกับ
 โครงการฯ จำนวน 4 คน นอกจากนี้ มีการสังเกตการณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้วย สำหรับการวิเคราะห์
 ข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
 (Triangulation) ด้านข้อมูล และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

(1) ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจ
 พิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์
 จังหวัดระยอง พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวก จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน
 โดยรอบได้รับการพัฒนา ด้านรายได้ของประชาชนในชุมชนโดยรอบเพิ่มขึ้น ด้านอาชีพ เกิดการ
 ทำงานเพิ่มขึ้น ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่าง
 ต่อเนื่อง ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนิน โครงการฯ ผู้นำระดับท้องที่ มีความ
 เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพื่อติดตามการดำเนินการของ โครงการฯ และด้านการ

จัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ เกิดการประสานงาน การเจรจาต่อรอง เพื่อแก้ปัญหาสาธารณะร่วมกัน ระหว่างผู้นำระดับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่โครงการฯ ส่วนผลกระทบเชิงลบ มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการขยะ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำคุณภาพของน้ำ

(2) ปัญหา ข้อจำกัด ของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบฯ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลป่ายูบใน และการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินโครงการฯ ยังไม่ทั่วถึง และข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ ได้แก่ การสนับสนุนด้านการศึกษา สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร เพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการฯ และรับฟังความคิดเห็นให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายูบใน และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

62930058: MASTER DEGREE OF PUBLIC ADMINISTRATION; M.P.A.

KEYWORDS: EASTERN ECONOMIC CORRIDOR OF INNOVATION, IMPACT,
QUALITY OF LIFE

RUKCHANOK MAHASAKSAWAT : IMPACTS OF THE EASTERN
ECONOMIC CORRIDOR INNOVATION (EECI) DEVELOPMENT ON PEOPLE'S QUALITY
OF LIFE IN PA YUP NAI SUB-DISTRICT, WANG CHAN DISTRICT, RAYONG..

ADVISORY COMMITTEE: AUSANAKORN TAVAROM, 2022.

This research aims to study the positive and negative impacts of the Eastern Economic Corridor Innovation (EECi) Development project on people in Pa Yup Nai Sub-District, Wang Chan District, Rayong, and analyze the problem, limitations, and recommendations for improving the quality of life of the surrounding communities according to the goals of the EECi Development project. Serving as qualitative research, it features 15 informants. 7 of them came from an in-depth interview, consisting of leaders or chiefs of staff from the local area, public offices, and independent social activity organizations in the concerned area. 4 of them are local people in the area who lived there before the launch of the project and worked for it, while the other 4 are those who lived in the area but never worked for the project. The 8 people were selected from a group discussion. Furthermore, data were collected from observations. Analysis was done by verifying the accuracy of information with triangulation regarding the data themselves and the data collection.

The results can be summarized as follows:

1) In terms of the positive impacts of the Eastern Economic Corridor Innovation (EECi) Development project on people in Pa Yup Nai Sub-District, Wang Chan District, Rayong, there are 6 aspects, namely improved community infrastructure, increasing income of the people, increasing recruitment, ongoing support for traditional values, culture and customs, strengthened local community leaders, existing civil society to follow up on the project's work, and public interests which enjoy cooperation and negotiation to solve public problems between local

community leaders and the project's staff. Negative impacts, on the other hand, included environmental issues, such as garbage management, water management, and water quality; and

2) Problems and limitations of improving the quality of local community life include the fact that the development of the quality of people's life does not cover the entire Pa Yup Nai sub-district, and the existing public relations of the project are not yet thorough.

Recommendations for improving the quality of life of the surrounding communities concern educational support, support for the development of agricultural technology, increasing the employment of people in the area, doing public relations about the progress of the project's operations and launching a public hearing for opinions from people of every village in Pa Yup Nai sub-district, and integrating cooperation between relevant agencies in solving environmental problems and developing infrastructure.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องมาจากความเมตตากรุณาและคำแนะนำที่มีคุณค่าจาก ผศ.ดร. อุษณากร ทาวะรัมย์ ที่ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษาวิจัย ตลอดจนการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่มีความกรุณาต่อผู้ศึกษาและมีความตั้งใจในการตอบคำถามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่านที่สนับสนุน และผลักดันให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณครอบครัว เพื่อนพี่น้อง ที่เป็นกำลังใจที่ดีในการศึกษาเล่าเรียนมาโดยตลอด และขอให้การศึกษาในครั้งนี้ เกิดคุณประโยชน์ที่จะช่วยเหลือผู้คนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์

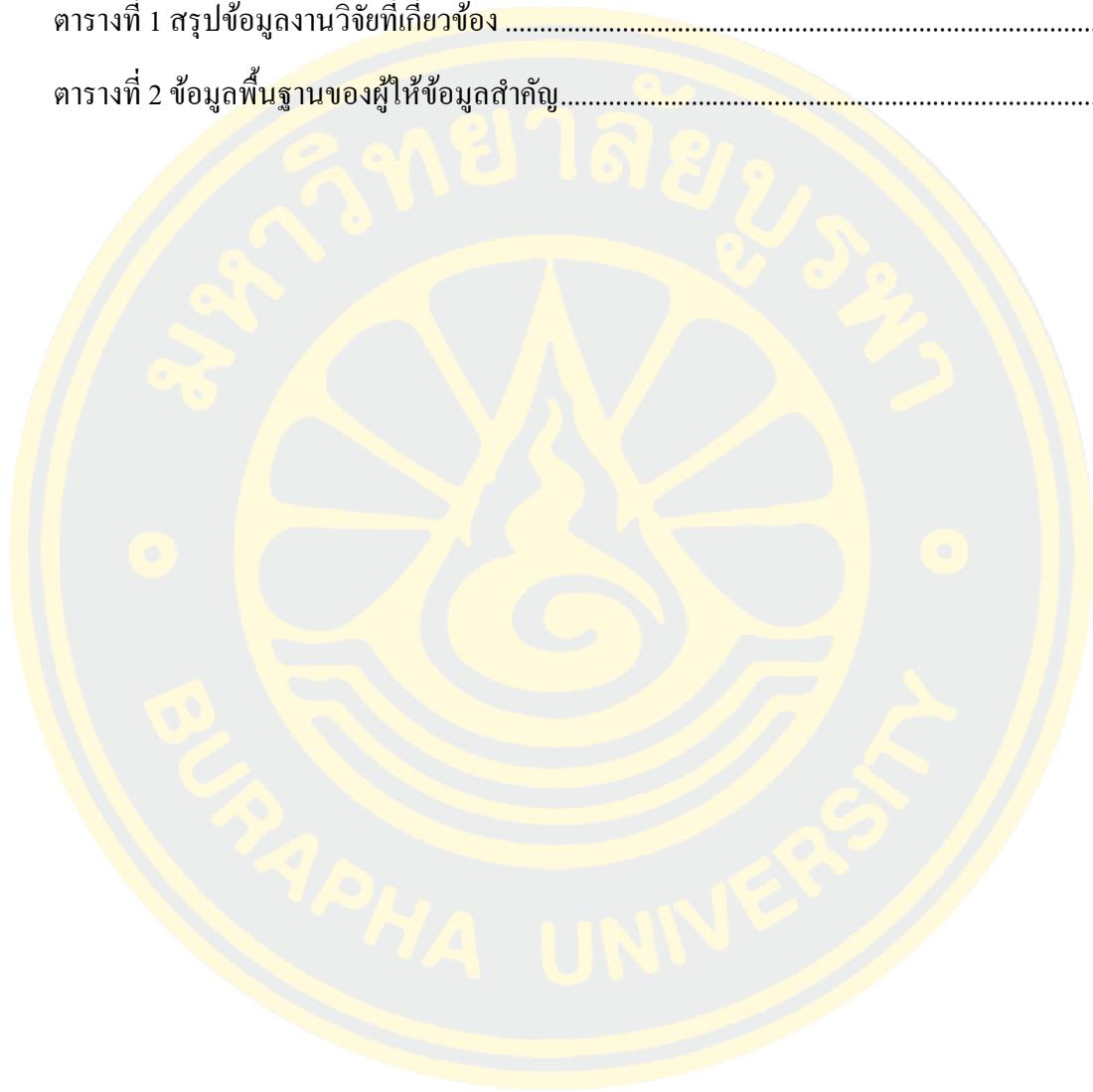
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดของงานวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2.....	8
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ.....	8
ข้อมูลการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi).....	10
ข้อมูลบริบทของพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13

บทที่ 3.....	26
ระเบียบและวิธีการวิจัย	26
กำหนดปัญหาในการวิจัย	26
กำหนดพื้นที่การวิจัย	26
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
ระยะเวลาดำเนินการ.....	28
บทที่ 4.....	29
ผลการวิจัย.....	29
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	30
ส่วนที่ 2 ผลกระทบทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	30
ส่วนที่ 3 ผลผลกระทบทางด้านวิถีชีวิต	38
ส่วนที่ 4 ผลกระทบทางด้านการจัดการชุมชน	40
ส่วนที่ 5 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยรอบ ตามเป้าหมายของ โครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi).....	43
บทที่ 5.....	46
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	46
ผลกระทบเชิงบวก.....	46
ผลกระทบเชิงลบ	49
ภาคผนวก	50
บรรณานุกรม.....	66
ประวัติย่อของผู้วิจัย	68

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	30

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนภาพเมืองนวัตกรรมและอุตสาหกรรมเป้าหมายของ EECi.....	2
ภาพที่ 2 หน่วยงานที่เข้าร่วมการพัฒนา EECi.....	3
ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 4 ร้านขายสินค้าทางการเกษตรในสถานีสervisน้ำมัน ปตท. สาขาป่ายุบใน	50
ภาพที่ 5 บรรยากาศการขายสินค้าทางการเกษตรในสถานีสervisน้ำมัน ปตท. สาขาป่ายุบใน	50
ภาพที่ 6 ทางเข้าโครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์.....	51
ภาพที่ 7 ป้ายบอกทางเพื่อเข้าสู่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์	51
ภาพที่ 8 สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (ที่หยุดรถประจำทางอัจฉริยะ)	52
ภาพที่ 9 สถานที่ราชการในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (สถานีตำรวจภูธรวังจันทร์ สาขา โรงเรียนกำเนิดวิทย์ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทย์สิริเมธี)	52
ภาพที่ 10 เส้นทางสำหรับจักรยานในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (1).....	53
ภาพที่ 11 เส้นทางสำหรับจักรยานในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (2).....	53
ภาพที่ 12 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (1)	54
ภาพที่ 13 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (2)	54
ภาพที่ 14 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (3)	55
ภาพที่ 15 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (4)	55
ภาพที่ 16 ถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (1)	56
ภาพที่ 17 ถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (2)	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกยุคปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้นำในการบริหารประเทศ ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว หลายประเทศได้จัดให้มีเมืองนวัตกรรมที่มีความพร้อมในการจัดการความรู้ทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เทคโนโลยีทางการแพทย์ เทคโนโลยีทางการติดต่อสื่อสาร การบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความทันสมัยให้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ยกตัวอย่างเช่น ซิลิคอนวัลเลย์ในสหรัฐอเมริกา เมืองเซินเจิ้นในประเทศจีน เป็นต้น

อีกแง่หนึ่ง เคยมีผู้วิจัยทำการศึกษาผลกระทบจาก โครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะที่คล้ายกัน อาทิ การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังต่อชุมชนบ้านแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ของ สุภัทรา ตันเงิน กล่าวถึง ผลกระทบด้านลบจากการดำเนินโครงการว่า ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต อาชีพ เนื่องจากการเวนคืนที่ดิน (สุภัทรา ตันเงิน, 2554) นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนจากการถูกโยกย้ายที่อยู่ใน โครงการก่อสร้างสนามบินหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เอียง่าง ต่งเซ่ง, 2557) พบว่า รายได้โดยรวมของชุมชนลดลง เพราะทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย ที่อยู่ใหม่มีขนาดเล็กไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพราะต้องเดินทางมาทำงานและเดินทางมาใช้สาธารณูปการต่าง ๆ ความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนบ้านที่เคยสนิทกันลดลง หลังจากมีการโยกย้ายที่อยู่ และชุมชนส่วนใหญ่ไม่พอใจในการดำเนินการของภาครัฐ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัย มีการให้บริการของภาครัฐแบบครบวงจร มีระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่อง มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาเมืองให้ทันสมัยระดับนานาชาติ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาเขตพิเศษภาคตะวันออก สนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศให้เข้ามาประกอบอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น

ในปัจจุบัน มีการจัดทำโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) โดยข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กล่าวว่า โครงการนี้เกิดขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่สำหรับรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง โดยมุ่งเน้นไปที่ 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ การพัฒนาแบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงและการขนส่งสมัยใหม่ การพัฒนาระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การพัฒนาการบินและอวกาศ และการพัฒนาเครื่องมือแพทย์ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ภาพที่ 1 แผนภาพเมืองนวัตกรรมและอุตสาหกรรมเป้าหมายของ EECi

โครงการ EECi ตั้งอยู่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภोजังจันทร์ จังหวัดระยอง มีพื้นที่กว่า 3,455 ไร่ มีการดำเนินงานเพื่อมุ่งให้พื้นที่ดังกล่าว เป็นระบบนิเวศนวัตกรรม มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ มีเป้าหมายในการ

ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยรอบโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอีกด้วย

ภาพที่ 2 หน่วยงานที่เข้าร่วมการพัฒนา EECi

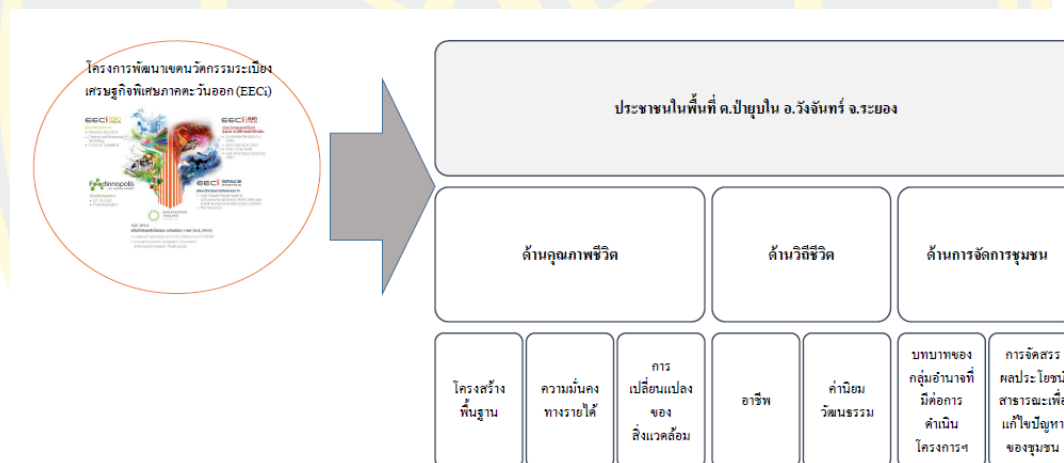
จากแนวทางการพัฒนาข้างต้น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นวงกว้างต่อชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตอยู่ในตำบลปายุบโน โดยเฉพาะหมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 5 ของตำบลปายุบโน ก่อนที่จะมีโครงการพัฒนาพื้นที่วังจันทร์วัลเลย์เกิดขึ้น เนื่องจากโครงการดังกล่าว มีองค์กรขนาดใหญ่เข้ามาร่วมลงทุนมากมาย การก่อสร้างเพื่อพัฒนาพื้นที่จึงเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากนอกพื้นที่หมุนเวียนกันเข้ามาทำงาน ธุรกิจ บ้านเช่า ธุรกิจค้าปลีก รวมไปถึงการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ และการสร้างอาชีพในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย แต่ในอีกด้านหนึ่งของการพัฒนาอาจเป็นส่วนหนึ่งนำไปสู่ปัญหาของชุมชน อาทิ ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเสียหายของถนนในเขตชุมชน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่ตั้งอยู่ใน

โครงการวังจันทร์วัลเลย์ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาโครงการฯ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนดั้งเดิม ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ และเกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบผลกระทบจากการดำเนินโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งจะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์และสะท้อนถึงผลการดำเนินการในประเด็นความสอดคล้องของเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่โครงการฯ ต้องการให้เกิดการพัฒนาพื้นที่โดยรอบ
2. ทำให้ทราบมุมมองต่อการดำเนินงานของโครงการฯ ของประชาชนในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องถื่น รวมไปถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การสร้างแนวทาง

ป้องกัน แก้ไขปัญหา และแนวทางการพัฒนาระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งขอบเขตการศึกษาวิจัย 3 ส่วน มีดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบของการดำเนิน โครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อประชาชนผู้อยู่อาศัยดั้งเดิม ตั้งแต่ก่อนโครงการดังกล่าวเกิดขึ้น โดยแบ่งผลกระทบทางสังคมที่ต้องการศึกษาวิจัยไว้ทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคงทางด้านรายได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ประเด็นด้านวิถีชีวิต ประกอบด้วย อาชีพ ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม

และ**ประเด็นด้านการจัดการชุมชน** ประกอบด้วย บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน

2. ขอบเขตด้านประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดให้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (1) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการพัฒนาฯ (2) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่มีการดำเนิน โครงการพัฒนาฯ (3) กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และ (4) กลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

3. ขอบเขตด้านเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ผลที่ได้รับจากการศึกษาผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบในการพัฒนาโครงการดังกล่าว จากกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลอาจมีมุมมองหรืออคติที่ไม่เป็นกลางต่อการพัฒนาโครงการฯ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) หมายถึง เขตพื้นที่สำหรับการพัฒนาให้เป็นระบบนิเวศนวัตกรรมระดับโลก ด้วยเปิดการพื้นที่และอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงนักลงทุนทั้งในไทยและต่างประเทศเข้ามาเข้าพื้นที่เพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใน 6 อุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ตั้งอยู่ใน โครงการวังจันทร์วัลเลย์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ประชาชนในชุมชนดั้งเดิม หมายถึง ประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ก่อน พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มดำเนินโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) หรือโครงการวังจันทร์วัลเลย์

ผลกระทบ หมายถึง ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ โดยมีประชาชนที่อยู่ในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ เป็นผู้ได้รับผลกระทบทางตรง และมีผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ เป็นผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม

ผลกระทบเชิงบวก หมายถึง สิ่งที่ดีและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประชาชนที่เกิดจากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์

ผลกระทบเชิงลบ หมายถึง สิ่งที่ไม่ดีก่อให้เกิดปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์

ผลกระทบทางสังคม หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ นำไปสู่แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลป่ายูบในที่ต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการชุมชน และด้านวิถีชีวิต

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การกระทำที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ประกอบด้วย การมีความมั่นคงทางด้านรายได้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การมีสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่ดี เอื้อต่อการดำรงชีวิต

ด้านการจัดการชุมชน หมายถึง การบริหารจัดการกระแสตอบรับและกระแสต่อต้านของประชาชนในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ รวมถึง การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ บทบาทของ

กลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการ หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการ
วังจันทร์วัลเลย์

ด้านวิถีชีวิต หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิต อาชีพ ค่านิยม และวัฒนธรรมของประชาชนใน
พื้นที่ที่ได้รับการสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ที่คนในชุมชนให้การยอมรับและมีการถือปฏิบัติไปใน
ทิศทางเดียวกัน

ความมั่นคงทางด้านรายได้ หมายถึง การได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานที่สุจริตตาม
ความสามารถของตนเองอย่างเป็นธรรมและสม่ำเสมอ เช่น การมีงานประจำ การได้รับรายได้
ที่แน่นอนทุกเดือน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ประโยชน์
ของที่ดิน แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้สภาพแวดล้อมโดยรอบของตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์
เปลี่ยนไป

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การบริการสาธารณะ
สำหรับอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ ให้มี
ประสิทธิภาพและทั่วถึงมากขึ้น เช่น การปรับปรุงถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา การให้บริการ
สัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น

กลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการ หมายถึง กลุ่มผู้ลงทุนที่เข้าร่วมและสนับสนุน
การดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ กลุ่มผู้ไม่แสวงหาผลกำไรที่ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของ
ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ ผู้นำชุมชนโดยตำแหน่งหน้าที่ เช่น กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำโดยธรรมชาติที่ได้รับการเคารพนับถือจากประชาชนในพื้นที่ และส่วนราชการอื่น
ของอำเภอวังจันทร์ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตที่ทำการศึกษา

การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ หมายถึง การเจรจาต่อรองเพื่อทำข้อตกลงกันระหว่างฝ่าย
ผู้ดำเนินโครงการและฝ่ายประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อรูปแบบการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม หมายถึง
การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความเชื่อ ความคิด ธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบต่อกันมาของคนในชุมชน
ดั้งเดิม เนื่องจากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา เรื่อง ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ได้มีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น บทความแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยในประเด็นที่มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกัน แบ่งตามหัวข้อได้ ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบ
 - 1.1 ความหมายของผลกระทบ
 - 1.2 ประเภทของผลกระทบ
 - 1.3 องค์ประกอบของผลกระทบ
2. ข้อมูลการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)
3. ข้อมูลบริบทของพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ

ความหมายของผลกระทบ

คำว่า ผลกระทบ มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย โดยเริ่มจาก วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2516) ให้ความหมายผลกระทบไว้ว่าเป็น การแยกแยะปัญหาของสังคมเพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบอันเป็นธรรมชาติและที่เป็นปัญหา รวมถึงการสืบสาวหาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น ตลอดจนการเสนอวิธีแก้ปัญหาลดผลกระทบ เหลืองอร่าม (2527) กล่าวว่า ผลกระทบ หมายถึง ผลประโยชน์และหรือผลเสียหายอันเกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใด เรื่องหนึ่งโดยตรง

ชวลิต โภชนพันธ์ (2543) ให้ความหมายผลกระทบว่า เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ และอาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย หรือกระทบต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

นอกจากนี้ ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นผลที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ อาจเกิดได้กับกลุ่มเป้าหมาย

และกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และเกิดได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น ผลกระทบจึงมีมากกว่าที่เราเห็นหรือรับรู้ได้ การจำแนกผลกระทบจึงเป็นสิ่งสำคัญว่าเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ รวมไปถึงว่าเป็นผลกระทบประเภทไหนด้วย (อภิเชษฐ ทัฬหี, 2564)

สรุปได้ว่า ผลกระทบ คือ ผลที่เกิดจากการกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสีย ที่สามารถเกิดได้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้ได้รับผลหรือกลุ่มที่ไม่ตั้งใจให้ได้รับผลจากการกระทำนั้น ๆ ก็ได้ โดยผลที่เกิดขึ้นเป็นไปได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประเภทของผลกระทบ

ในการแบ่งประเภทของผลกระทบ ตามที่ (อำนาจ วงษ์พานิช, 2549) ได้ทำการศึกษาไว้สามารถแบ่งได้ ดังต่อไปนี้

ประเภทของผลกระทบที่แบ่งตามเนื้อหา อาจแบ่งได้เป็น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านการบริหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และทางกายภาพ ยกตัวอย่างเช่น ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินนโยบายสร้างเขื่อนให้ให้เกิดโรคมะเร็งในคน ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติบนบกตัดผ่านพื้นที่เกษตรกรรม ส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ รวมไปถึงวิธีการปลูกพืชผลในรูปแบบที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

ประเภทของผลกระทบที่แบ่งตามความเป็นจริง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย ผลกระทบในเชิงภาวะวิสัย (Objective impact) ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยไม่มีขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด ยกตัวอย่างเช่น นโยบายการคุมกำเนิด จะส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุมากขึ้น ไม่ว่าจะไม่มีใครตระหนักถึงประเด็นนี้หรือไม่ ผลกระทบนี้ก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ดี และอีกประเภทหนึ่งคือ ผลกระทบเชิงอัตวิสัย (Subjective impact) เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในความรู้สึกนึกคิดของคน เช่น การดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของโสเภณี ทำให้คนไทยเกิดความรู้สึกอับอายกับคนต่างชาติเป็นอันมาก

ประเภทของผลกระทบที่แบ่งตามทิศทางของผลกระทบ ประกอบด้วย ผลกระทบทางตรง (Direction impact) และ ผลกระทบทางอ้อม (Indirect impact)

ประเภทของผลกระทบที่แบ่งแยกตามคุณค่าของผลกระทบ แบ่งได้เป็นผลกระทบเชิงบวก (Positive impact) หมายถึง ผลกระทบที่เป็นที่ต้องการ และผลกระทบเชิงลบ (Negative impact) หมายถึง ผลกระทบที่ไม่เป็นที่ต้องการ

นอกจากนี้ ยังมีแนวทางในการแบ่งประเภทผลกระทบในลักษณะต่าง ๆ อย่างน่าสนใจของชาวลิต โภชนพันธ์ (2543) กล่าวเพิ่มเติมไว้ 2 ประเด็นคือ การแบ่งผลกระทบตามช่วงเวลา (Time) แบ่งเป็นผลกระทบระยะสั้น นั่นคือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และผลกระทบระยะยาว

คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต และการแบ่งผลกระทบตามขอบเขตที่เกิดขึ้น (Scope) แบ่งเป็นผลกระทบที่ส่งผลเป็นวงกว้างและผลกระทบที่ส่งผลเป็นวงแคบ

องค์ประกอบของผลกระทบ

การศึกษาผลกระทบจากการดำเนินโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกภายใต้ประเด็นทางสังคม ได้ยกองค์ประกอบของผลกระทบทางสังคมจากผลงานของเกษม จันทร์แก้ว (2554) ที่ได้นำเสนอว่า ผลกระทบทางสังคม ประกอบด้วย วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลและกลุ่มบุคคล ชุมชนดั้งเดิม เชื้อชาติ มรดกทางศิลปวัฒนธรรม ปัจจัยกำหนดคุณลักษณะประชากร เศรษฐกิจระหว่างดำเนินการและเวลาต่อมาจนทำให้กระบวนการและพฤติกรรมทางสังคมแปรสภาพ

ข้อมูลการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI)

เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) คืออะไร

ข้อมูลจากเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กล่าวถึง ความเป็นมาของเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) ว่าเกิดจากการจัดตั้งเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) ที่ถูกวางให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน เพื่อส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต โดยมีจังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง เป็นพื้นที่ดำเนินการด้วยเหตุนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมขั้นสูง ในเขตพื้นที่พัฒนาฯ เพื่อส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ดังกล่าวเป็น ศูนย์กลางของการค้า การลงทุน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศต่อไป (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

นำมาสู่การพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) ด้วยการสร้างพื้นที่สำหรับการพัฒนางานวิจัย เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในรูปแบบระบบนิเวศนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) ผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย จากทั้งในและต่างประเทศ รวมไปถึงชุมชนในพื้นที่ด้วย เพื่อทำให้เกิดการยกระดับกลุ่มอุตสาหกรรมเดิมและกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ทั่วประเทศ ซึ่งการพัฒนานี้จะทำความคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วยนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

พันธกิจหลัก 5 ประการของ EECi

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางการขยายผลงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์และการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยให้ EECi ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน ด้วยการเชื่อมโยงกลุ่มอุตสาหกรรมแต่ละกลุ่มและความต้องการทางด้านเทคโนโลยีให้มีความสอดคล้องกัน รวมไปถึงการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงเพื่อรองรับการขยายตัวของผลงานวิจัยเชิงพาณิชย์ จัดให้มีพื้นที่ผ่อนปรนทางกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการทดสอบนวัตกรรม
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนากำลังคนและพัฒนาฝีมือขั้นสูง ด้วยการพัฒนากำลังคนให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ (Re-skilling) และต่อยอดทักษะเดิมที่มีอยู่ให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น (Up-skilling) จนอยู่ในระดับที่ต้องการ
3. เพื่อเป็นแหล่งรวมบริการเพื่อการเสริมศักยภาพอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยี โดยเริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมภายในประเทศ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้วยการประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ โปรแกรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้ส่งมอบ (Supplier Development) นำไปสู่การยกระดับความสามารถทางการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
4. เพื่อส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) และการสร้างธุรกิจใหม่ (Venture Creation) โดยมุ่งให้ EECi เป็นพื้นที่เพื่อการเชื่อมโยงให้องค์กรภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงนวัตกรรมที่พัฒนาโดยวิสาหกิจเริ่มต้น และจัดให้มีการบริการด้านการเงินเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเริ่มต้น ทั้งจากภาครัฐและเอกชนขนาดใหญ่ รวมไปถึงการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญและช่องทางการตลาดด้วย
5. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนโดยรอบ โดย EECi มีนโยบายในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชน โดยรอบพื้นที่ด้วยการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เข้ามาช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตและลดการใช้แรงงาน โดยเริ่มทำโครงการความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานสมาชิกของ EECi เพื่อกระตุ้นให้เกิดการจัดกิจกรรมที่อิงตามความต้องการของผู้ใช้เป็นหลัก นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพทางการศึกษาและทักษะของนักเรียนนักศึกษาในชุมชนโดยรอบ สมาชิกของ EECi ยังได้ให้การสนับสนุนให้มีการจัดให้มีโปรแกรมการเรียนการสอนแบบ STEM โดยได้มีการฝึกอบรมครูผู้สอนในเชิงเทคนิคสมัยใหม่ พร้อมเพิ่มกิจกรรมนอกหลักสูตรเสริมพิเศษให้กับนักเรียนอีกด้วย

ระบบนิเวศนวัตกรรมของ EECi

ในการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีความมุ่งหมายให้เกิดการทำงานในรูปแบบนวัตกรรมแบบเปิด (Open Innovation) การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกิจ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และหน่วยงานภาครัฐ ตามแนวความคิด Triple Helix Model และ Quadruple Model เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำมาใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยมีองค์ประกอบในการพัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรม ดังนี้

1. การสร้างความเป็นเมืองอัจฉริยะ เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตและการทำงานอย่างลงตัว ประกอบด้วย ศูนย์การค้า สถานที่ออกกำลังกาย ร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม เป็นต้น
2. การสร้างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยชั้นนำ เพื่อรองรับครอบครัวและบุตรของนักวิจัย นวัตกรรม และผู้เชี่ยวชาญต่างชาติที่ทำงานใน EECi
3. การสร้างสถาบันวิจัยทั้งสถาบันวิจัยไทยและสถาบันวิจัยต่างชาติ ที่ดำเนินกิจกรรม เช่น วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมหน่วยงานที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือหน่วยงานที่ให้บริการด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับ 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายมาตั้งอยู่ในพื้นที่
4. การจัดให้มีบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ มาจัดตั้งศูนย์วิจัยที่พร้อมจะทำงานร่วมกับสถาบันวิจัยศูนย์กลางความเป็นเลิศใน EECi เพื่อให้บริษัทใหญ่เหล่านั้น ดึงดูดบริษัทในเครือข่ายมาร่วมวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมในห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมนั้น
5. สร้างหน่วยบ่มเพาะเทคโนโลยีชั้นนำและนักลงทุน ให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กให้เข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี บริการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นที่เอกชนขนาดเล็กไม่สามารถลงทุนด้วยตัวเองได้ เช่น การวิเคราะห์ ทดสอบและ Pilot Plant แบบครบวงจร เป็นต้น

ข้อมูลบริบทของพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ตำบลป่ายูบใน มีพื้นที่ทั้งหมด 149.528 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 93,456 ไร่ มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอวังจันทร์ ไปทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดระยอง ไปทางทิศเหนือประมาณ 49 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง และตำบลหนองไร่

อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลป่ายุบใน มีลักษณะเป็นที่ราบสลับภูเขา สภาพพื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีประชากรรวมทั้งสิ้น 7,325 คน หรือจำนวนครัวเรือน 3,471 ครัวเรือน อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่เป็นการทำเกษตรกรรม ทำปศุสัตว์ เช่น การปลูกยางพารา ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงสุกร เลี้ยงโค เป็นต้น นอกจากนี้ จะเป็นการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อำนวยการ วังษ์พานิช ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนวทางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่ อำเภอพานทอง และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบทางสังคมจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติที่มีผลต่อความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ความวิตกกังวลของชาวบ้านที่มีต่อโครงการฯ รวมไปถึงศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (survey research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามกับชาวบ้านที่โครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติตัดผ่าน การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเก็บตัวอย่างตามแบบความบังเอิญ (accidental sampling) ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 31 วัน (อำนวยการ วังษ์พานิช, 2549)

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติมีทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ โดยผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้วยอาชีพ ซึ่งเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมสู่การทำงานเป็นลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสภาพที่ทำมาหากิน นั่นคือ คนที่มีฐานะยากจนไม่มีที่ดินทำกิน ความเป็นอยู่ที่ยากลำบากมากขึ้น ก่อนที่จะมีการก่อสร้างคนจนยังสามารถใช้ประโยชน์จากธรรมชาติด้วยการจับปลา หาผักตามแหล่งน้ำธรรมชาติได้ แต่เมื่อการก่อสร้างเกิดขึ้น โอกาสในการดำรงชีวิตในส่วนนี้จึงหายไป ส่วนผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ การมีรายได้ที่แน่นอน กล่าวคือ หลังจากการก่อสร้างระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติทำให้คนจนจะลดลง แต่คนที่มียาได้ดีจะมีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างสามารถเปิดโอกาสให้คนที่มียาทรัพย์สินนำทรัพย์สินเหล่านั้นมาลงทุนในเชิงอกงยได้

สำหรับผลการศึกษาด้านความวิตกกังวลและวิถีชีวิตของชาวบ้าน พบว่า เป็นปัญหาที่ดินทำกินไม่อยู่ในสภาพเดิม ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้าง ปัญหาก๊าซรั่วและท่อระเบิด ปัญหาคุณภาพน้ำฝนและน้ำเสีย ส่วนแนวทางการแก้ไขผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซธรรมชาติ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ประชาชนต้องการให้บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ประชาสัมพันธ์โครงการ จ่ายค่าลดทอนสิทธิ์ เพิ่มทางเชื่อมเข้าบ้านและที่ดิน นอกจากนี้

ประชาชนต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรสิ่งสาธารณูปโภคในหมู่บ้านให้มากขึ้น เช่น ระบบน้ำประปา ไฟฟ้าส่องสว่างตามท้องถนน เป็นต้น

สุภัทรา ต้นเงิน ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังต่อชุมชนบ้านแหลมฉบัง ตำบลทุ่งสุขลา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ของท่าเรือน้ำลึกกับชุมชน มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมภายในชุมชน พื้นที่หลังท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง โดยมีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 157 ชุด ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านแหลมฉบัง ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจจะแบ่งกลุ่มผู้อยู่อาศัยเป็นสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้อยู่อาศัยดั้งเดิม และกลุ่มที่มีการย้ายถิ่นมาอยู่อาศัยไม่เกิน 10 ปี (สุภัทรา ต้นเงิน, 2554)

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบทางบวก ได้แก่ รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น เกิดโอกาสการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ โดยมีกลุ่มที่ได้ประโยชน์ คือ กลุ่มที่ค้าขายและอาชีพในภาคบริการ เกิดการตอบสนองทางสังคมกับภายนอก การปรับตัวด้านอาชีพ และส่วนงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับท่าเรือแต่ไม่เกิดการจ้างงานโดยตรงกับส่วนปฏิบัติการท่าเรือน้ำลึก ส่วนผลกระทบทางลบ ได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอาชีพจากการเวนคืนที่ดิน และการเพิ่มขึ้นของประชากรใหม่ในพื้นที่ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยเดิมต้องย้ายออก

อภิเชษฐ์ ทับเมือง ศึกษาเรื่องผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 15 คน ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (อภิเชษฐ์ ทับเมือง, 2564)

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ผลกระทบด้านประชากรที่มีจำนวนมากขึ้น ตั้งแต่มีการประกาศเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลต่อการจัดการด้านชุมชน การบริหารจัดการเชิงโครงสร้างและสถาบัน นอกจากนี้ จะมีผลกระทบด้านปัจเจกบุคคลผ่านระบบการศึกษา การสาธารณสุข และสันตนาการ นั่นคือ การเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมในด้านระบบสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัยในภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของห้างสรรพสินค้า ธุรกิจบันเทิง และธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นอาชีพที่มีความสะดวกสบายมากขึ้น เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสิทธิชุมชน นำไปสู่การรวมกลุ่มเพื่อสะท้อนเจตนาารมณ์ของชุมชนที่มีต่อโครงการพัฒนาของรัฐ

เอียง่าง ต่งเซ่ง ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนจากการถูกโยกย้ายที่อยู่อาศัยในโครงการก่อสร้างสนามบินหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อชุมชนที่ถูกโยกย้ายที่อยู่อาศัยและศึกษาทัศนคติของชุมชนที่มีต่อกระบวนการโยกย้ายที่อยู่อาศัยโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือชุมชน และเสนอแนวทางการโยกย้ายที่เหมาะสมแก่หน่วยงานของรัฐในโครงการพัฒนาอื่นต่อไป โดยใช้วิธีสัมภาษณ์และทำแบบสอบถาม จำนวน 205 คริวเรือน (เอียง่าง ต่งเซ่ง, 2557)

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนมีรายได้โดยรวมลดลง เนื่องจากทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย และไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้ รายจ่ายด้านค่าเดินทางเพิ่มขึ้น เพราะสาธารณูปการต่าง ๆ อยู่ที่เคยจึงต้องเดินทางไปใช้ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านที่เคยสนิทกันลดลง ความถี่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาลดลง ประชาชนในพื้นที่เกิดความไม่พอใจการทำงานของภาครัฐ แม้ว่าจะมีความพยายามลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ร่วมกันแล้ว แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังคงต้องการให้ภาครัฐดำเนินการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในที่อยู่ใหม่ให้ เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง จัดสรรที่ดิน วางผังเมืองให้สอดคล้องต่อการดำเนินชีวิต จัดหาบริการขนส่งสาธารณะ รวมไปถึงการแก้กำไรที่ดินในที่ที่มีการขยายตัวของชุมชนใหม่ด้วย

รชฎ จันทรน้อย, อุษณกร ทาวะรัมย์ และ สุภรติ สุขวิสุทธิ ได้จัดทำรายงานโครงการวิจัยผลกระทบต่อประชาชนของโครงการพัฒนาในพื้นที่ย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินความพึงพอใจ ประเมินผลกระทบของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ตในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชุมกลุ่มย่อย แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (รชฎ จันทรน้อย, อุษณกร ทาวะรัมย์, & สุภรติ สุขวิสุทธิ, 2562)

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และการดำเนินโครงการพัฒนาฯ ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากทำให้มูลค่าของอาคารและที่ดินเพิ่มสูงขึ้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป ส่วนผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจคือ รายได้ที่ลดลง เพราะมีการแข่งขันทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น ส่วนด้านผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวก นั่นคือประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วม นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่เพิ่มเติม นั่นคือ การแก้ปัญหาที่จอดรถ ปัญหาการจราจร ปัญหาการจัดการขยะ และการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาให้ประชาชนนอกพื้นที่ได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมด้วย

เนตรทราย นิสสัยสุข ทำการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดยมุ่งศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสุขภาพ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ซึ่งทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐ กลุ่มตัวแทนภาคอุตสาหกรรม กลุ่มแกนนำภาคประชาชน และกลุ่มชาวบ้านดั้งเดิม จำนวน 9 คน (เนตรทราย นิสสัยสุข, 2556)

จากการศึกษา สามารถสรุปผลตามด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าเกิดปัญหาขยะอุตสาหกรรม หลุมฝังกลบขยะส่งกลิ่นเหม็น ร่องลงมาคือปัญหาการรั่วไหลของสารเคมีลงสู่อ่างเก็บน้ำที่ใช้สำหรับการผลิตน้ำประปาและผลกระทบด้านเสียง อากาศ ฝุ่นละออง ด้านเศรษฐกิจ เกิดการเพิ่มขึ้นของโรงงาน โดยพื้นที่ตำบลมาบยางพร มีนิคมอุตสาหกรรมมีล้อมรอบถึง 4 นิคมด้วยกัน ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ระยอง สยามอีสเทิร์นอินดัลเรียลปาร์ค นิคมอุตสาหกรรมเหมราช และอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง ทำให้มีคนเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ราคาที่ดิน การถือครองที่ดิน และความต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น ด้านสังคม เนื่องจากในพื้นที่อุตสาหกรรมเกิดการจ้างงานจำนวนมาก ส่งผลให้มีประชากรเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ด้านคมนาคม มีการจราจรหนาแน่น การปลูกอาคารรุกล้ำแนวเสาไฟฟ้า การปักป้ายโฆษณา และการใช้รถใช้ถนนที่ขาดวินัย ด้านน้ำประปา เนื่องจากปริมาณบ้านจัดสรร บ้านเช่า ห้องเช่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการบริหารจัดการน้ำของแต่ละหมู่บ้านยังไม่ดี จึงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำ ผลกระทบที่เกิดขึ้นลำดับต่อมา นั่นคือ มีความต้องการที่อยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการหมู่บ้านจัดสรร บ้านเช่า ห้องเช่า ได้รับประโยชน์มากขึ้น นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิด โอกาสทางการศึกษา เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ในอีกแง่หนึ่ง เมื่อมีผู้คนจากหลากหลายพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยรวมกัน ส่งผลให้ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเสพติด เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้านสุขภาพ สืบเนื่องมาจากปัญหาที่เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ เรื่องขยะอุตสาหกรรม มีกลิ่นเหม็น ทำให้เกิดอาการวิงเวียน คลื่นไส้ และเกิดความกังวลใจต่อประชาชนในชุมชน เรื่องการรั่วไหลของสารเคมีที่เกิดจากการฝังกลบขยะ และการฝังกลบขยะที่อยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำดอกกราย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำประปา แต่ในอีกแง่หนึ่ง ได้มีการจัดระบบสาธารณสุขของ

ชุมชน มีการกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยของชาวบ้านในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

(1) ควรออกแบบผังเมืองเพื่อเป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ ซึ่งควรมีแนวพื้นที่กันชนป้องกันมลพิษ (Buffer Zone) และมีการปลูกพรรณไม้ต่าง ๆ เพื่อดูดซับมลพิษ และก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงผลดี ผลเสีย

(2) ในการพิจารณาอนุมัติโครงการต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) อย่างละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างร้ายแรง และควรนำเสนอผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ประชาชนทราบข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมา ไม่บิดเบือนข้อมูล

(3) ควรจัดให้มีการรวมกลุ่มของโรงงานอุตสาหกรรม (Zoning) เพื่อให้มีกฎระเบียบข้อบังคับที่นำมาให้โรงงานอุตสาหกรรมภายใต้ความดูแลของนิคมอุตสาหกรรมปฏิบัติตามร่วมกัน

(4) หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและจริงจัง

(5) ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของนิคมอุตสาหกรรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมไปถึง การจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

(6) ควรสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยสร้างการมีส่วนร่วมและบทบาทในการตัดสินใจให้กับประชาชน รวมไปถึง การประสานความร่วมมือกันทุกภาคส่วน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลมาบยางพร โรงงานอุตสาหกรรม โดยรอบ เพื่อสนับสนุนการสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน

(7) ควรมีการให้ความรู้ในการสร้างจิตสำนึกในการขับขี่ พร้อมปรับปรุงสภาพถนน สัญญาณไฟจราจร บุคลากรสำหรับอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมเพียงพอในช่วงเวลาเร่งด่วน

(8) ควรให้ทุกคนตระหนักถึงผลกระทบทางด้านสุขภาพในระยะยาว โดยอาจจัดเป็นโครงการต่างๆ ทางด้านสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพเพื่อชีวิตที่ยืนยาวในเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น

ตารางที่ 1 สรุปข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบด้านการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>1. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วของอภิเชษฐ์ ทัพบเมือง</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมในด้านระบบสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัยในภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของห้างสรรพสินค้า ธุรกิจบันเทิง และธุรกิจท่องเที่ยว <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <p>-</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชากรมีจำนวนมากขึ้น ตั้งแต่มีการประกาศเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลต่อการจัดการด้านชุมชนการบริหารจัดการเชิงโครงสร้างและสถาบัน <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <p>-</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นอาชีพที่มีความสะดวกสบายมากขึ้น เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสิทธิชุมชน <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <p>-</p>

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบด้านการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของทำเรื่อน้ำลึกแหลมฉบับต่อชุมชนบ้านแหลมฉบับ ตำบลทุ่งสุขลา จังหวัดชลบุรี ของสุภัทรา ต้นเงิน</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น เกิดโอกาสการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอาชีพจากบริเวณพื้นที่ดินและการเพิ่มขึ้นของประชากรใหม่ในพื้นที่ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยเดิมต้องย้ายออก
<p>3. ผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่าส่งก๊าซธรรมชาติที่มีผลต่อประชาชนตามแนวทางท่อส่งก๊าซธรรมชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอพานทอง และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ของอำนาจ วงษ์พานิช</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายได้ที่แน่นอน ทำให้คนจนจะลดลง แต่คนที่มียาได้ก็จะมียาใหม่ที่ดียิ่งขึ้น <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - คนที่มีฐานะยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากมากขึ้น 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่ดินทำกินไม่อยู่ในสภาพเดิม ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้าง ปัญหาก๊าซรั่วและท่อระเบิด ปัญหาน้ำเสีย 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลงทางตัวอาชีพ ซึ่งเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบด้านการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>4. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนจากการถูกโยกย้ายที่อยู่อาศัยในโครงการก่อสร้างสนามบินหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ของ เอเชีย่าง ด่งซ่ง</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนมีรายได้โดยรวมลดลง เนื่องจากทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย และไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้ <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนมีรายได้โดยรวมลดลง เนื่องจากทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย และไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้ - รายจ่ายด้านค่าเดินทางเพิ่มขึ้น เพราะสาธารณูปการต่าง ๆ อยู่ที่เดิมจึงต้องเดินทางไปใช้ - การเก็บภาษีที่ดินในที่ดินที่มีการขยายตัวของชุมชนใหม่ด้วย 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนในพื้นที่ที่เกิดความไม่พอใจการทำงานของภาครัฐ แม้ว่าจะมีความพยายามลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ร่วมกันแล้ว 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านที่เคยสนิทกันลดลง ความถี่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาลดลง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบต่อการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>5. รายงานโครงการวิจัยผลกระทบต่อประชาชนของโครงการพัฒนาในพื้นที่ย่านการค้า เมืองเก่าภูเก็ตจัดทำโดย รชฎิ จันทร์น้อย, อุษณากร ทาวรรณย์ และ สุภรติ สุภวิสุทธิ์</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มูลค่าของอาคารและที่ดินเพิ่มสูงขึ้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ที่ลดลง เพราะมีการแข่งขันทางการค้าเพิ่มสูงขึ้น 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วม <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบต่อการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>6. การศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยะของกรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดย เนตรทราย นิสสัยสุข</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีคนเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น - ราคาที่ดิน การถือครองที่ดิน และความต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น - มีความต้องการที่อยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการหมู่บ้านจัดสรร บ้านเช่า ห้องเช่า ได้รับประโยชน์มากขึ้น - มีการจัดระบบสาธารณสุขของชุมชน มีการกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย ของชาวบ้านในชุมชนเพิ่มมากขึ้น - ให้ความสำคัญของการศึกษามากขึ้น 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนในชุมชนเกิดความกังวลใจ เรื่องการรั่วไหลของสารเคมีที่เกิดจากการฝังกลบขยะ นอกจากนั้น การฝังกลบขยะยังอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำดอกกราย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำประปาด้วย 	<p><u>ผลกระทบเชิงบวก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ จากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบด้านการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>6. การศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยะเวลาของกรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดย เนตรทราย นิสสัยสุข</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดปัญหาขยะอุตสาหกรรม หดุมฝังกลบขยะส่งกลิ่นเหม็น รongลงมา คือปัญหาการรั่วไหลของสารเคมีลงสู่อ่างเก็บน้ำที่ใช้สำหรับการผลิตน้ำประปา และผลกระทบด้านเสียง อากาศ ฝุ่นละออง - ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจราจรหนาแน่น มีการปลูกอาคารรุกล้ำแนวเสไฟฟ้า และการใช้ถนนที่ขาดวินัย - ปัญหาด้านน้ำประปา เนื่องจากปริมาณบ้านจัดสรร บ้านเช่าห้องเช่ามีจำนวน 		

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	ผลกระทบต่อการจัดการชุมชน	ผลกระทบด้านวิถีชีวิต
<p>6. การศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยะของกรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดย เนตรทราย นิสสัยสุข</p>	<p><u>ผลกระทบเชิงลบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อมีผู้คนจากหลากหลายพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัยรวมกัน ส่งผล ให้ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเสถียรภาพเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว - สืบเนื่องจากขยะอุตสาหกรรม มีกลิ่นเหม็น ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว มีอาการเวียน คัดน้ำ 		

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อทราบถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพื้นที่ตำบลป่ายุบในภายใต้โครงการวังจันทร์วัลเลย์ เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยรอบให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) รวมไปถึงการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายอีกด้วย โดยผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกตการณ์ (Observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ โดยเน้นไปที่การให้คุณค่าความรู้สึกรู้สึก การให้ความหมายกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

กำหนดปัญหาในการวิจัย

ในการดำเนินการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ในพื้นที่โครงการวังจันทร์วัลเลย์ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ที่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2559 ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าว ก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบ การศึกษาวิจัยนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดจากการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อประชาชนตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

กำหนดพื้นที่การวิจัย

สำหรับการเลือกพื้นที่วิจัยที่เหมาะสม ต้องดูจากความเป็นไปได้ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล เช่น มีขนาดไม่ใหญ่ไม่เล็กจนเกินไป เจ้าของพื้นที่อนุญาตให้เข้าไปศึกษาได้ เป็นต้น (บุษกร เชี่ยวจินดา กานต์, 2561) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้พื้นที่ศึกษารอบคลุม หมู่ที่ 1 บ้านขุนอินทร์ และ หมู่ที่ 5 บ้านคลองหวายโสม ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เนื่องจากทั้งสองหมู่บ้านเป็นพื้นที่ดำเนินการของการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการแสดงออกอย่างเปิดเผยในบทบาทของบุคคลภายนอกที่ขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลเพื่อสังเกตการณ์ (Observation) พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีระเบียบวิธี (บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์, 2561) พูดุขสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) โดยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ที่เหมือนกันหรือมีความใกล้เคียงกัน เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยกลุ่มของประชากรเป้าหมาย ควรมีประมาณ 6 - 10 คน และมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้จุดประเด็นในการสนทนาเพื่อการแสดงความคิดเห็นออกมา (บุษกร เชี่ยวจินดาگانต์, 2561) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดให้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ (ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายุบใน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 และ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลป่ายุบใน) จำนวน 3 คน ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลป่ายุบใน จำนวน 1 คน ผู้แทนจากองค์กรหรือหน่วยงานอิสระที่ทำงานกับชุมชน จำนวน 1 คน ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ จำนวน 1 คน ผู้แทนจากโครงการพัฒนาพื้นที่วังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 1 คน ประชาชนในชุมชนดั้งเดิมที่เคยทำงานกับโครงการพัฒนาพื้นที่วังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และประชาชนในชุมชนดั้งเดิมที่ไม่เคยทำงานกับโครงการพัฒนาพื้นที่วังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกจะพิจารณาจากประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ก่อนปี พ.ศ. 2559 ที่เริ่มดำเนินโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) และผู้ให้ข้อมูลจะต้องมีความยินดีในการข้อมูล

สำหรับข้อมูลในด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม จะขอข้อมูลจากผู้นำท้องที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน และที่ว่าการอำเภอวังจันทร์ รวมถึงหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว

ในส่วนของการประสานหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการติดต่อขอสัมภาษณ์ นัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และรูปแบบกลุ่มย่อย โดยขั้นแรกจะอธิบายวัตถุประสงค์และแจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการสัมภาษณ์รายบุคคลและการประชุมกลุ่มย่อย จากนั้น จึงดำเนินการเก็บข้อมูลตามแนวทางที่ได้กล่าวมาแล้ว

ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประเด็นด้านการจัดการชุมชน และประเด็นด้านวิถีชีวิตของคนในชุมชนไปพร้อมกับการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมไปถึงการรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในรูปแบบเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการ

วิเคราะห์หาผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น สาเหตุของปัญหาและข้อจำกัดในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยรอบของโครงการพัฒนาฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มาตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยจากเอกสารประกอบกับเอกสารอื่น ๆ โดยอาจมีการแบ่งประเภทตามเนื้อหาของเอกสาร แล้วเปรียบเทียบเนื้อหาประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และจะต้องค้นหา ตีความความหมายแฝงที่อยู่ในข้อความนั้นอีกด้วย (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555) นอกจากนี้ ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อเพิ่มความแม่นยำให้กับงานวิจัย ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยในการศึกษาครั้งนี้ จะเลือกใช้วิธีการดังนี้ (บุษกร เชี่ยวจินดา กานต์, 2561) ประกอบด้วย การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ รวบรวมข้อมูล เป็นต้น นำไปสู่การวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ สกัดข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา และจำแนกชนิดของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จะทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างก่อนและหลังการเกิดโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) แล้วจึงทำการสังเคราะห์ผลเพื่อให้ได้ข้อสรุปต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยนี้ ใช้เวลาทั้งสิ้น 30 วัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายุบใน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลป่ายุบใน กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และ กลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่ไม่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 15 คน

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ 2 ผลกระทบทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ 3 ผลกระทบทางด้านวิถีชีวิต

ส่วนที่ 4 ผลกระทบทางด้านการจัดการชุมชน

ส่วนที่ 5 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ที่	นามสมมติ/ รหัส	เพศ	อายุ (ปี)	ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ใน พื้นที่ (ปี)	ความเกี่ยวข้องกับข้อมูล	วันที่ สัมภาษณ์/ สนทนากลุ่ม
1	Key1	หญิง	35	8	ประชาชนในพื้นที่	7 พ.ค. 65
2	Key2	หญิง	25	25	ประชาชนในพื้นที่	7 พ.ค. 65
3	Key3	หญิง	25	25	ประชาชนในพื้นที่	7 พ.ค. 65
4	Key4	ชาย	22	22	ประชาชนในพื้นที่	7 พ.ค. 65
5	Key5	ชาย	40	10	ประชาชนในพื้นที่	14 พ.ค. 65
6	Key6	ชาย	49	49	ประชาชนในพื้นที่	14 พ.ค. 65
7	Key7	หญิง	53	33	ประชาชนในพื้นที่	14 พ.ค. 65
8	Key8	หญิง	24	24	ประชาชนในพื้นที่	14 พ.ค. 65
9	Key9	ชาย	42	3	เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน/ องค์กรอิสระ	10 พ.ค. 65
10	Key10	ชาย	53	26	เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน/ องค์กรอิสระ	17 พ.ค. 65
11	Key11	ชาย	40	40	ผู้นำชุมชน	9 พ.ค. 65
12	Key12	หญิง	43	43	ผู้นำชุมชน	10 พ.ค. 65
13	Key13	ชาย	53	47	ผู้นำชุมชน	10 พ.ค. 65
14	Key14	ชาย	39	3	เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน/ องค์กรอิสระ	11 พ.ค. 65
15	Key15	หญิง	48	48	เจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน/ องค์กรอิสระ	12 พ.ค. 65

ส่วนที่ 2 ผลกระทบทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ในส่วนที่ 2 นี้ เป็นการศึกษาผลกระทบทางด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งพิจารณาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคงทางรายได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 วิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน จากกลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายุบใน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลป่ายุบใน

กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายูบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และกลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง (2) การสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้าง โครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่เคยทำงานกับ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้าง โครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่ไม่เคยทำงานกับ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และ (3) การสังเกตการณ์ ด้วยการลงพื้นที่บริเวณรอบชุมชนรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาโครงพื้นฐาน

2.1.1 การพัฒนาโครงการฯ ระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปาในพื้นที่รอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มีคุณภาพดีขึ้น และมีเสถียรภาพมากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การพัฒนาโครงการฯ ในระยะแรก ประสบปัญหาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้าในครัวเรือนที่มีอยู่ เกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าตก น้ำไหลไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน อันเนื่องมาจากมีแรงงานจากภายนอกเข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน โดยเฉพาะหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 มากขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถรองรับการเข้ามาอยู่อาศัยของคนจำนวนมากได้ ต่อมาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงเข้ามาดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าเป็น 3 เฟส ทำให้ระบบไฟฟ้า มีความเสถียรมากขึ้น มีการเปลี่ยนวัสดุของสายไฟให้มีคุณภาพ ห่อหุ้มด้วยฉนวนกันไฟฟ้า เพื่อป้องกันการเกิดไฟฟ้าลัดวงจร ส่วนการใช้ น้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคนั้น ก็มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่เดิมใช้ประปาหมู่บ้าน ต่อมา เมื่อมีคนเข้ามาทำงาน มาอยู่อาศัยมากขึ้น จึงมีการเปลี่ยนมาใช้ประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 5 ทั้งหมู่บ้าน และหมู่ที่ 2 หมู่ที่ 6 บางส่วน ซึ่งอยู่รอบ ๆ พื้นที่ดำเนินการของโครงการพัฒนาฯ อย่างไรก็ตาม พื้นที่อื่น ๆ ในตำบลป่ายูบใน แม้ว่าจะไม่ได้รับผลกระทบ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคด้วยเช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... แต่ก่อนใช้น้ำประปาหมู่บ้าน น้ำค่อนข้างมีกลิ่น แต่พอคนมาอยู่เยอะขึ้น เค้าเลยเปลี่ยนเป็นประปาภูมิภาคให้ ก็ไม่ค่อยมีกลิ่นแล้ว ...”

(key12, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... ช่วงที่ทำโครงการกันแรก ๆ ไฟตกบ่อยเพราะแย่งกันใช้ไฟ ตอนหลังไฟฟ้าเขาขยายเป็น 3 เฟสให้ ...”

(key13, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

2.1.2 ถนนบริเวณรอบหมู่บ้านมีรถบรรทุกของโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผ่านเกิดการชำรุด เป็นหลุมเป็นบ่อ บางครั้งทำให้เกิดอุบัติเหตุแก่ผู้สัญจร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ถนนบริเวณรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ได้รับความเสียหายจากรถบรรทุกที่เข้าไปทำงานภายในโครงการฯ นำไปสู่การทำข้อตกลงระหว่างบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างที่เข้ามาดำเนินการในโครงการฯ กับองค์การบริหารส่วนตำบลป่ายูบใน ว่า หากถนนในตำบลป่ายูบ ในเกิดการชำรุด เนื่องจากจากการก่อสร้างภายในโครงการฯ ผู้รับเหมาก่อสร้างจะต้องซ่อมแซมถนนสายดังกล่าว ให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... ถ้ามีบริษัทไหนเข้ามา ปตท. ก็จะพาเข้ามาคุยกันที่ อบต. มีการทำ MOU ข้อตกลงร่วมกัน และ จะแจ้งความคืบหน้าโครงการทุก 3 เดือน มีการรับฟังความเห็นของชุมชน ของผู้นำ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“... ส่วนใหญ่ชาวบ้านร้องเรียนคือ เรื่อง รถ ผุ่น และถนนที่เสียหาย ตอนหลังคุยกันเขาช่วยเหลือ เช่น บริษัทไหนรับเหมา คุณวิ่งเส้นไหน มาตกลงกันที่ อบต. ก่อน ตรงนี้ ปตท. รับรู้ด้วย มีภาพถ่าย ก่อนหลังดำเนินการเป็นแบบไหนแล้วให้ผู้รับเหมาซ่อมให้เหมือนเดิม ...”

(key11, วันที่ 9 พ.ค. 2565)

“... รถใหญ่ที่รับเหมาก่อสร้างแล้วใช้ถนนร่วมกัน ทางบริษัทผู้รับเหมา เพราะทำ MOU กับ อบต. ว่า ถนนที่ใช้ร่วมกันทุกบริษัทที่มารับเหมาต้องเฉลี่ยกันซ่อม ...”

(key13, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

2.1.3 มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เพื่อเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่า การพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์ส่งผลให้พื้นที่รอบ ๆ โครงการได้รับการพัฒนา เช่น การสร้างเส้นทางจักรยาน เส้นทางสำหรับการเดินวิ่งออกกำลังกาย นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่ม ไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณลานกีฬาของหมู่บ้านอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... ในโครงการมีทำทางจักรยานให้เข้ามาปั่นจักรยานได้ ถ้าไม่มีโควิด ปกติก็เข้าไปปั่นได้ ...”

(key1, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... ปตท. มีสถาบันปลูกป่า กำลังพยายามทำให้เป็น Green area ด้านนวัตกรรม เพื่อรองรับการเติบโตของโครงการใหม่ ๆ ...”

(key14, วันที่ 11 พ.ค. 2565)

2.1.4 สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินโครงการสามารถเข้าถึงสัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่วงเวลาที่ยังไม่มีการพัฒนาโครงการฯ เนื่องจาก โครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นพื้นที่สำหรับการพัฒนานวัตกรรม จึงจำเป็นต้องมีระบบการรับส่งสัญญาณที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้ชุมชนโดยรอบจึงได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ไปด้วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... สัญญาณ โทรศัพท์ดีขึ้นมาก เพราะหลาย ๆ เครือข่ายมีการเข้ามาทดสอบสัญญาณ 4G 5G รอบ ๆ โครงการ ...”

(key12, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... ปตท. เข้ามาพวกไฟฟ้า ประปา สัญญาณอินเทอร์เน็ตอะไรแบบนี้ก็ดีขึ้นค่ะ ชุมชนเลยได้ผลพลอยได้ไปด้วย ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... สัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณ โทรศัพท์ รอบๆ โครงการดีขึ้นนะ แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงทั้งตำบล ...”

(key2, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

2.1.5 เยาวชนในอำเภอวังจันทร์มีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่า ศูนย์เรียนรู้เกษตรนวัตสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา ซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันทางการศึกษาของโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ได้มีการรับสมัครนักเรียนจากโรงเรียนวังจันทร์วิทยาที่มีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับวุฒิการศึกษาควบคู่กันทั้งสองสถาบัน กล่าวคือ จะได้รับวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 และวุฒิการศึกษาระดับ ปวช. ด้วย นอกจากนี้ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ได้สนับสนุนด้านการศึกษาให้กับโรงเรียนในพื้นที่ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมความรู้ครูในพื้นที่และมอบทุนสำหรับสนับสนุนการศึกษาให้กับโรงเรียนในอำเภอวังจันทร์ในบางส่วน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... ช่างในมีโรงเรียนสาขาของโรงเรียนจิตรลดา ทำเรื่องการศึกษา การเกษตร อยู่นอกโครงการเป็นพื้นที่ส่วนพระองค์ 100 กว่าไร่ เด็กในพื้นที่เรียนควบคู่ไปด้วย จบจากโรงเรียนวังจันทร์วิทยา จะได้ 2 ใบ จะได้ ม. 6 ด้วย ปวช. ด้วย ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“... นโยบาย CSR ของโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จะประกอบด้วย การพัฒนาด้านการศึกษา 3 สถาบัน ประกอบด้วย สถาบันปลูกป่า โรงเรียนกำเนิดวิทย์ และ สถาบันวิทยสิริเมธี เป็นหลัก ส่วนโรงเรียนรอบนอกของป่าชุมชน จะมีการช่วยเป็นเงินบ้าง ไม่เป็นตัวเงินบ้าง แล้วก็จะมีการอบรมครูให้บ้าง...”

(key14, วันที่ 11 พ.ค. 2565)

2.1.6 เกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลป่าชุมในได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาแปลงเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่าการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ของโครงการฯ มีการเชิญชวนเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความต้องการปรับปรุง พัฒนา แปลงเกษตรของตนเองให้เข้าร่วมเป็นแปลงทดลองนวัตกรรม ซึ่งปัจจุบัน การทดลองดังกล่าว อยู่ระหว่างการศึกษาวิจัย เพื่อขยายผลในระยะต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... อีกอันที่น่าสนใจ คือ โครงการพัฒนาเกษตรกร EECi ร่วมกับ สวทช. พัฒนาสวนทุเรียนนำเทคโนโลยีมาช่วยเกษตรกร เช่น การให้น้ำอัจฉริยะ ให้น้ำได้เลย คนไม่ต้องเดินลงไปที่สวน ใช้โทรศัพท์ดูความชื้นสัมพัทธ์ ดูความชื้นในดิน ถือว่าเป็นประโยชน์กับเกษตรกรมาก ตอนนี้เป็นโครงการนำร่องที่จะนำไปใช้ในทุกพื้นที่ของจังหวัดระยองที่มีสวนทุเรียน เช่น แกลง บ้านค่าย
เขาชะเมา ...”

(key9, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... ตอนนีเห็นมี เรื่องทุเรียนที่เข้าไปช่วยงานวิจัยเรื่องแมลง แต่สวนยางและปาล์มยังไม่เห็น ...”

(key5, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

2.2 ความมั่นคงทางรายได้

2.2.1 เศรษฐกิจชุมชนในตำบลป่าชุมในมีการหมุนเวียนดีขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ให้ความเห็นเห็นว่า เศรษฐกิจของตำบลป่าชุมในดีขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ขายสินค้าในตลาดนัด ร้านอาหาร ร้านรับทำอาหารว่างสำหรับการประชุมในตำบลป่าชุมในและพื้นที่ใกล้เคียงรอบพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดผู้ประกอบการบ้านเช่าในตำบลป่าชุมในเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับแรงงานจำนวนมากที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ผู้ประกอบการร้านวัสดุก่อสร้าง ผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เนื่องจาก เมื่อบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างเข้ามาลงทุนในพื้นที่โครงการฯ มักจะมีการจ้างงานผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยในอำเภอวังจันทร์มากกว่าการจ้างงานผู้รับเหมาจากนอกพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... เศรษฐกิจก็ดีขึ้นนะ เพราะมีแรงงานเข้ามา ผลผลิตทางการเกษตรทางโครงการก็ช่วยดูแลให้ ให้ที่จัดวางในปีนั้น ไม่คิดค่าใช้จ่าย ส่วนตัวได้ข้อมูลจากโครงการเยอะ เลยได้ผลพลอยได้ เช่น ห้องแถวห้องเช่า ร้านอาหาร ...”

(key11, วันที่ 9 พ.ค. 2565)

“... เขาซื้อวัสดุของคนในพื้นที่ อีกอย่าง ร้านข้าวจะมีการรวมกลุ่มร้านอาหารกันของคนพื้นที่ เพื่อสั่งอาหาร สั่งเบรก เวลามีใครมาดูงาน โดยแต่ละร้านจะแบ่งโควตากัน โครงการเองก็จะแนะนำบรรจุกิจกรรม เป็นการพัฒนาฝีมือขึ้นด้วย ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“... ปัจจุบัน ชาวบ้านมีพื้นที่ตลาดขายสินค้าเพิ่มขึ้น มองว่าการมีโครงการนี้ ทำให้ป่าชุมชนในเจริญขึ้น จากตำบลที่ไม่มีคนรู้จักเลย ได้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ ...”

(key1, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

2.2.2 ราคาที่ดินในตำบลป่าชุมชนในมีราคาสูงขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า หลังจากเริ่มมีโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ราคาที่ดินในตำบลป่าชุมชน เริ่มมีราคาสูงขึ้น มีการเก็งกำไรที่ดินและมีคนนอกพื้นที่เข้ามาทำประโยชน์มากขึ้น เช่น การซื้อที่ดินเพื่อประกอบกิจการบ้านเช่า เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... ที่ดินราคาสูงขึ้นเยอะ เอามาแบ่งขายก็จะได้ราคา ก็จะมีคนนอกเข้ามาซื้อทำบ้านเช่าบ้านเก็งกำไรบ้าง เพราะเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... โครงการนี้ จะมีดีก็แค่ที่ดินราคาแพงขึ้น เท่านั้นแหละ ...”

(key5, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

2.2.3 ประชาชนในตำบลป่าชุมชนได้รับการอบรมพัฒนาอาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า หลังจากการดำเนินโครงการฯ เจ้าหน้าที่มวลงชนสัมพันธ์จาก บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาฝึกอบรมในตำบลป่าชุมชนมากขึ้น เช่น การอบรมการปลูกผักสวนครัวที่มีคุณภาพ จัดให้มีโครงการปลูกผักแบ่งปัน มีพื้นที่สำหรับขายผลผลิตทางการเกษตร ภายในสถานบริการน้ำมัน ปตท. สาขาป่าชุมชน ปัจจุบัน การพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนจะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่เนื่องจากตำบลป่าชุมชน มีการรวมกลุ่มอาชีพกันน้อย จึงต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐด้วย เช่น พัฒนาชุมชนอำเภอ เกษตรอำเภอ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... โครงการจะมีอบรมสอนปลูกผัก มีมอบเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน แล้วก็เอาผักที่ปลูกไป
ออกบูชข้างนอก ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... ทีมมวลชนของปตท. จะเข้ามาช่วยต่อยอดองค์ความรู้เดิมของชาวบ้าน แต่ที่ป้ายบในการ
รวมกลุ่มอาชีพมีน้อย เลยทำให้รวมกลุ่มกันยากครับ ต้องประสาน พช. กับ เกษตรให้เขามาร่วม ...”

(key14, วันที่ 11 พ.ค. 2565)

2.3 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

2.3.1 ประชาชนได้รับการแนะนำวิธีการคัดแยกขยะ

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์ ได้มีการอบรมและแนะนำ
ขั้นตอนการแยกขยะที่ถูกต้องให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมในระดับ
ครัวเรือน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... เขามาสอนคัดแยกขยะแล้วเปลี่ยนพวกขยะเหลือใช้มาเป็นสินค้า มาขายได้ ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... มีโครงการพัฒนาอาชีพแล้วก็มีการสอนให้คนชุมชนคัดแยกขยะด้วย ...”

(key4, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

2.3.2 เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า เมื่อมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้เกิดธุรกิจบ้านเช่า
ขึ้นจำนวนมาก การดูแลความสะอาดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ (อบต. ป่ายุบใน) จึงทำได้ไม่ทั่วถึง
จำนวนถังขยะให้บริการไม่เพียงพอ ผู้พักอาศัยในบ้านเช่าเผาขยะบริเวณรอบบ้านเช่า ก่อให้เกิดควัน
และกลิ่นรบกวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... พอคนเข้ามาทำงานที่ป่ายุบเยอะขึ้น ปัญหาขยะเพิ่มขึ้น อบต. ก็เลยเก็บไม่ทัน ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“... คนเข้ามาอยู่เยอะ ทำให้ขยะเยอะ มีคนเข้ามาแย่งใช้น้ำ ใช้ไฟมากขึ้น ...”

(key2, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... การจัดการขยะของเจ้าของบ้านเช่าบางแห่งไม่ดี ของคนป่ายุบเอง มีการเผาขยะ ส่งกลิ่นและ
ควันรบกวน ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

2.3.3 เกิดปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ข้อมูลว่า เกิดปัญหาน้ำเสียขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างโครงการฯ มีการเปิดหน้าดินเป็นบริเวณกว้าง ส่งผลให้ดินในพื้นที่ดำเนินการไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้น้ำมีสีขาวหรือมีสีเหลือง ซึ่งปัญหานี้ เจ้าหน้าที่ของโครงการพัฒนาฯ ได้เข้ามาตรวจสอบและอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหา ในปัจจุบัน ปัญหานี้เริ่มเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะเกิดขึ้นมาประมาณ 5-6 ปีแล้ว ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... น้ำในคลองห้วยโสมก็มี แต่น้ำเหลือง ขุ่นมาก น้ำแห้งด้วย ...”

(key7, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

“... เรื่องน้ำเสีย เพราะมีการเปิดหน้าดินเป็นพื้นไร่ น้ำจะขาวตลอดเวลา แต่เขาก็พยายามเข้ามาดูแลอยู่นะ ตอนนี่เริ่มกลับมาดีขึ้น เพราะผ่านมา 5-6 ปีแล้ว ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

2.3.4 เกิดปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก และปัญหาน้ำแล้งในฤดูที่ฝนขาดช่วง

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ข้อมูลว่า โครงการวังจันทร์วัลเลย์มีพื้นที่ติดกับเชิงเขา ซึ่งเป็นต้นน้ำของแหล่งน้ำสาธารณะ (คลองห้วยโสม) เมื่อเริ่มมีการก่อสร้าง การปรับปรุงพื้นที่ภายในโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ส่งผลให้ทิศทางการไหลของน้ำที่เคยไหลลงคลองห้วยโสมเปลี่ยนไป ทำให้บริเวณที่เคยมีน้ำ ปริมาณน้ำน้อยลง แต่ในขณะเดียวกัน บริเวณที่เคยน้ำท่วม น้ำจะไม่ท่วม และเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก จะเกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นในบางบริเวณ เนื่องจาก ขนาดของลำรางสาธารณะมีขนาดเล็ก ไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ส่งผลให้น้ำท่วมเข้าบ้านของชาวบ้าน ทางเจ้าหน้าที่ของโครงการพัฒนาฯ ที่ได้รับแจ้งเหตุ มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการขุดลอกลำรางในจุดที่มีน้ำท่วมขัง ซึ่งแก้ปัญหานี้ได้ชั่วคราว เพราะลำรางนั้นก็กลับมาตื้นเขินอีก ในปัจจุบัน ปัญหานี้เบาลง เพราะภายในโครงการพัฒนาฯ มีการขุดสระกักน้ำ เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำให้มากขึ้น ทั้งนี้ ความหนักหรือเบาของปัญหาจะมีความแตกต่างกันไป เพราะคลองห้วยโสมไหลผ่านหลายหมู่บ้านในตำบลป่ายูบใน ทำให้ประชาชนแต่ละพื้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไม่เหมือนกัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... เดี่ยวนี้คลองห้วยโสมน้ำจะมีเฉพาะหน้าฝน หน้าแล้งจะหายไป ตอนนี้ชาวบ้านต้องขุดน้ำกันเอง ...”

(key6, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

“... พอมีโครงการมีการจัดระเบียบน้ำใหม่ เช่น เขابังค้ำน้ำให้มาจุดใหญ่ ๆ ไม่ก็จุด แต่ก็ยังมีข้อจำกัด เพราะในหน้าฝน ลำรางข้างนอกโครงการมันเล็กจะมีบางบ้านที่น้ำท่วม เขาแก้ไขโดยการลอกหน้าดินให้ แต่ก็ยังแก้ไขไม่ได้ เพราะเดี๋ยวปีสองปี จะกลับมาตื้นอีก ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“...ปัญหาหน้า เกิดจากการปรับพื้นที่ ตรงค้ำน้ำที่เข้าหมู่บ้าน มันมีการเปลี่ยนทางน้ำ ตรงคลองห้วยโสม ทำให้น้ำแห้งในหน้าแล้ง แต่หน้าน้ำ น้ำจะไม่ท่วม แต่สำหรับภาคเกษตรไม่กระทบมากนัก เพราะเปลี่ยนมาทำสวนยางพารา พอไม่มีน้ำก็ไม่ส่งผลกระทบต่อมากนัก ...”

(key13, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

ส่วนที่ 3 ผลผลกระทบทางด้านวิถีชีวิต

ในส่วนที่ 3 เป็นการศึกษาผลกระทบทางด้านวิถีชีวิต ซึ่งพิจารณาจาก *ความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ และความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมวัฒนธรรม* โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 วิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน จากกลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายูบใน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลป่ายูบใน กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายูบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และกลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง (2) การสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่ไม่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และ (3) การสังเกตการณ์ ด้วยการลงพื้นที่บริเวณรอบชุมชนรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

3.1 ความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ

3.1.1 ประชาชนได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการสร้างอาชีพใหม่ให้กับชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบ ๆ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ (หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 ตำบลป่ายุบใน) และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะงานที่ไม่ต้องการความเฉพาะเจาะจงของตำแหน่ง เช่น พนักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ดูแลสวน เจ้าหน้าที่ขายอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนในตำบลป่ายุบในบางส่วนเปลี่ยนได้เปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพรับจ้างก่อสร้างทั่วไป หรือทำธุรกิจบ้านเช่าแทน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... เขาค่อนข้างกระจายรายได้นะ ให้สิทธิคนป่ายุบก่อน ให้ความสำคัญกับคนป่ายุบก่อน เช่น แม่บ้าน คนสวน คนขับรถ หรืองานที่ต้องใช้คน ทำให้คนมีรายได้มั่นคง มีโอกาสให้ ...”

(key11, วันที่ 9 พ.ค. 2565)

“... บางส่วนก็เปลี่ยนสวนยางมาเป็นบ้านเช่าเลย คนเช่าก็เป็นคนทำงานข้างใน เช่น นักวิจัย ผู้ช่วย นักวิจัย อาจารย์ เป็นต้น เท่าที่รู้มา จะให้เช่าเฉลี่ย ๆ เดือนละประมาณ 3,500 บาท ...”

(key1, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... คนหมู่ 1 กับหมู่ 5 มีงานทำมากขึ้น ได้งานจากปตท. ขายของได้ดีขึ้น ส่วนอีกฝั่งหนึ่งไม่ได้ประโยชน์อะไร ส่วน CSR จะมีทีมงานของ ปตท. เข้ามาดูแล ส่วนใหญ่จะดำเนินการอยู่แค่ หมู่ 1 กับหมู่ 5 ...”

(key2, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

2) ประชาชนในอำเภอวังจันทร์ได้มีที่ทำงาน ใกล้บ้าน ไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน เพื่อหางานทำในเมือง

(key7, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

“... เพื่อนรุ่นเดียวกันเข้ามาทำงานในโครงการเยอะ อยู่ใกล้บ้าน เลยไม่ต้องไปทำงานกรุงเทพฯ หรือชลบุรี ...”

(key4, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

3.2 ความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมวัฒนธรรม

3.2.1 ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนยังคงได้รับการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีวิ่งควาย การทำบุญประจำปีของหมู่บ้าน กิจกรรมเผาข้าวหลาม นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ โดย ปตท. จะมีงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว บางส่วนอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... งานบุญกลางทุ่ง จัดช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ของทุกปี เป็นประเพณีของระยองจัดหลังเกี่ยวข้าว งานเผาข้าวหลาม กิจกรรมกีฬาพื้นบ้าน ปตท.สนับสนุนของรางวัล เงิน ให้ ...”

(key12, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... พวกงานประเพณีท้องถิ่น เช่น บุญกลางทุ่ง เป็นงานทำบุญของหมู่บ้าน เลี้ยงพระ งานเผาข้าวหลาม ชุมชนสัมพันธ์ จะเล่นกีฬา มีกิจกรรมนันทนาการกัน แล้วก็พวกงานวิ่งควาย 2 ตำบล ในตำบลชุมแสง กับตำบลป่ายุบใน จุดบริการประชาชนช่วงเทศกาล งานวันกำนันผู้ใหญ่บ้าน ก็จะมีงบประมาณให้ไปบริหารเลย ...”

(key13, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

ส่วนที่ 4 ผลกระทบทางด้านการจัดการชุมชน

ในส่วนที่ 4 เป็นการศึกษาผลกระทบทางด้านการจัดการชุมชน ซึ่งพิจารณาจาก บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ และการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 วิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน จากกลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายุบใน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลป่ายุบใน กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และกลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง (2) การสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่ไม่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และ (3) การสังเกตการณ์ ด้วยการลงพื้นที่บริเวณรอบชุมชนรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

4.1 บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ

4.1.1 เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งของภาคประชาชนในตำบลป่ายุบใน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า ก่อนมีการดำเนิน โครงการวังจันทร์วัลเลย์อย่างในปัจจุบัน บริเวณนี้เคยถูกเสนอให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมในลักษณะเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จึงสร้างความวิตกกังวลให้กับประชาชนตำบลป่ายุบใน ว่าการพัฒนาพื้นที่ในครั้ง นี้ จะทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมให้กับอำเภอวังจันทร์ นำไปสู่การรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการดำเนินโครงการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมจากประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้านของตำบลป่ายุบใน และต่อมา ได้มีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว โดยมี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ สภากลางชุมชนตำบลป่ายุบใน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน ซึ่งในเวลาต่อมา นิคมอุตสาหกรรมดังกล่าวไม่ได้มีการดำเนินการต่อ และได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์อย่างในปัจจุบัน ทั้งนี้ การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้น ทำให้เกิดสภาองค์กรชุมชนตำบลป่ายุบใน ซึ่งกลุ่มดังกล่าวยังคงทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของโครงการฯ และรักษาผลประโยชน์สาธารณะให้กับพื้นที่จนถึงปัจจุบัน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... ประมาณปี 2555-2556 เขาเคยมีความพยายามจะนำพื้นที่ตรงนี้ เป็นนิคมอุตสาหกรรม IRPC แต่ชาวบ้านเขาไม่ยอมกันนะ กลัวว่าถ้าปล่อยให้เกิด จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่ออาชีพเกษตรเรา เลยต้องทำทุกทาง ทั้งรวมกลุ่มกันให้ความรู้กับคนป่ายุบทุกหมู่ ตอนนั้นมีทั้งชาวบ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นแกนนำ แล้วก็ประสานกับภาคประชาชนของบ้านค่ายด้วย โห ตอนนั้นเหนื่อยมาก มีทั้งล่ารายชื่อคัดค้าน ไปตามเวทีต่าง ๆ ไปยื่นหนังสือที่อุตสาหกรรมด้วย ต่อมา ปตท. มาดูแลต่อ มีการรับฟังความคิดเห็น และเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เป็นโครงการด้านนวัตกรรม สถาบันการศึกษา ที่ไม่สร้างมลพิษ แทนนิคม ...”

(key15, วันที่ 12 พ.ค. 2565)

“... เดิมโรงเรียนกำเนิดวิทย์จะไปสร้างที่มาบตาพุด แต่ด้วยสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม จึงเปลี่ยนมาทำที่วังจันทร์แทน เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตแล้วก็ตอบแทนจังหวัดระยองที่ใช้พื้นที่ในการทำอุตสาหกรรม ...”

(key1, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

4.1.2 บทบาทของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นนำไปสู่การแก้ปัญหาสาธารณะที่มีความต่อเนื่อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า เมื่อมีการก่อสร้างในพื้นที่โครงการฯ ขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป เช่น ปัญหาถนนชำรุดที่เกิดจากการก่อสร้างภายในโครงการฯ

เมื่อมีการซ่อมแซม จะมีการรายงานความคืบหน้าของการซ่อมแซมถนนดังกล่าว ทาง ปตท. จะประสานงานผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน หรือที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ เพื่อจัดประชุมหมู่บ้านเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึง การดำเนินการอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องในชุมชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... สำหรับทุกโครงการที่ปตท. จะดำเนินการแล้วคาดว่าจะมีผลกระทบกับชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียง จะมีหนังสือแจ้งให้ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประสานกับอำเภอเพื่อจัดให้มีประชาคม ชี้แจงกับชาวบ้านก่อน ให้เข้าใจจะได้ไม่เกิดปัญหาตามมา ...”

(key9, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... หลังจากที่มีการทำ MOU ข้อตกลงร่วมกัน จะมีการแจ้งความคืบหน้าของโครงการเป็นระยะ ทุก 3 เดือน มีการรับฟังความเห็นของคนในชุมชนและผู้นำ ...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

4.2 การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน

4.2.1 ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนและกระบวนการสำหรับแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน ในประเด็นการบริหารจัดการน้ำ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำ ในหลายพื้นที่ในตำบลป่ายุบใน เมื่อเกิดเหตุประชาชนจะแจ้งเหตุให้ผู้นำชุมชนในระดับต่าง ๆ ทราบ เพื่อส่งต่อให้หน่วยงานรับผิดชอบอย่าง ปตท. นำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ปัญหาน้ำท่วม ช่วงฤดูน้ำหลาก น้ำจะระบายผ่านลำรางหรือคลองสาธารณะ แต่เนื่องจาก น้ำที่ไหลออกมาจากในโครงการฯ มีปริมาณมากและลำรางสาธารณะมีขนาดเล็ก จึงทำให้น้ำระบายไม่ทัน ส่งผลให้น้ำไหลเข้าบ้านเรือนและพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียง ดังนั้น การแก้ไขในระยะเริ่มต้น คือเจ้าหน้าที่ของ ปตท. ผู้ประสานงานกับผู้นำชุมชน ได้ดำเนินการขุดลอก ลำรางและคลองสาธารณะให้มีขนาดกว้างขึ้น เพื่อให้น้ำระบายได้ดีขึ้น แต่วิธีนี้จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ ได้ชั่วคราวเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกหญ้าแฝกอีกด้วย

ปัญหาน้ำแล้ง ส่งผลกระทบในบางพื้นที่ที่ปลูกผลไม้ หรือสวนที่ไม่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง ซึ่งปัญหานี้ ทางโครงการฯ มีการจัดทำสปริงส์เวย์ ที่มีลักษณะเป็นท่อลำเลียงที่สามารถปรับ คั้นกันน้ำให้น้ำไหลลงสู่คลองสาธารณะได้ เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้ง ซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ใน บางพื้นที่

ปัญหาน้ำเสีย ในระยะแรกของการก่อสร้าง จะมีการปรับพื้นที่เพื่อการก่อสร้างโครงการฯ ต้องมีการเปิดหน้าดิน ทำให้น้ำที่ไหลลงสู่คลองสาธารณะมีสีขุ่นขาว นำไปสู่การร้องเรียนขึ้น ผู้นำชุมชนจึงแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของปตท. รับทราบและพยายามดำเนินการแก้ไข ปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าว เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะผ่านเวลามากกว่า 5-6 ปีแล้ว สำหรับบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ข้างต้น ในบางรายจะมีการร้องเรียน เรียกร้องค่าเสียหาย และเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“... โครงการได้มีรถแบคโฮมาลอกคลองให้น้ำผ่านสะดวกมากขึ้น โดยมีทีมสำรวจของปตท. ให้ความช่วยเหลืออยู่...”

(key13, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... เรื่องน้ำท่วม น้ำหลาก ตอนนี้ข้างบนมีการปลูกหญ้าแฝก ปลูกต้นไม้ ใช้วิธีธรรมชาติให้มีพืชคลุมดิน ทำให้การชะล้างค่อย ๆ ปรับเองด้วยวิธีธรรมชาติ เวลาน้ำท่วมมีการขุดสระกักน้ำ ไม่ให้น้ำลงที่ชาวบ้าน หน้าแล้ง เขาก็มีสปริงเวย์ที่เป็นท่อลำเลียงน้ำ ปรับขึ้นลงได้ให้น้ำไหลลงคลอง...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

“... น้ำในคลองก็มีสีเหลือง สีขุ่นบ้าง จะเอามาใช้ก็ไม่ค่อยดี...”

(key7, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

“... ตอนทำฝายชะลอน้ำ ปตท.เขาก็ลงมาช่วย แล้วก็เงินมาช่วยส่วนหนึ่ง...”

(key12, วันที่ 10 พ.ค. 2565)

“... พอมันมีการเปลี่ยนเส้นทางไหลของน้ำ (คลองขุนอินทร์) ทำให้มีชาวบ้านบางส่วนได้รับผลกระทบ คือ น้ำท่วมบ้าน ท่วมต้นยางถึง 2 เมตร เลยเกิดเป็นกรณีร้องเรียนกันขึ้นมา เลยต้องมาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกันที่ อบต. ซึ่งปัจจุบันเรื่องนี้อยู่ในกระบวนการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกันอยู่...”

(key10, วันที่ 17 พ.ค. 2565)

ส่วนที่ 5 ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบตาม

เป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI)

ในส่วนที่ 5 เป็นการเก็บข้อมูลด้วย 3 วิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน จากกลุ่มผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนันตำบลป่ายูบใน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ของตำบลป่ายูบใน กลุ่มหน่วยงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนตำบลป่ายูบใน ที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ และกลุ่มหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง (2) การสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายูบใน

อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ตั้งแต่ก่อนมีการก่อสร้างโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ที่ไม่เคยทำงานกับโครงการวังจันทร์วัลเลย์ จำนวน 4 คน (3) การสังเกตการณ์ ด้วยการลงพื้นที่บริเวณรอบชุมชนรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์

5.1 ปัญหา ข้อจำกัด ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ

5.1.1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน โดยรอบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นแนวทางที่กำหนดจากนโยบายขององค์กร ยังไม่ได้เป็นการพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพชีวิตตามความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้งหมด (ความถี่ = 5 คน)

“... พอ ปตท. เข้ามาพวกไฟฟ้า ประปา สัญญาณอินเทอร์เน็ตอะไรแบบนี้ก็ดีขึ้นค่ะ ชุมชนเลยได้ผลพลอยได้ไปด้วย แต่ว่าอีกฝั่งนึง ก็ยังไม่มียะไรดีขึ้น อยากให้มีการประชุมรับความเห็นบ่อย ๆ ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านอื่นจะเจริญขึ้นด้วย ...”

(key3, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

“... สัญญาณอินเทอร์เน็ต สัญญาณโทรศัพท์ รอบๆ โครงการดีขึ้นนะ แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงทั้งตำบล ...”

(key2, วันที่ 7 พ.ค. 2565)

5.1.2 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลความคืบหน้าของการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ไม่ได้ถูกส่งต่อไปยังประชาชนภายในตำบลอย่างทั่วถึง อาจส่งผลให้เกิดข่าวลือหรือความเข้าใจผิดได้ในระยะยาว (ความถี่ = 6 คน)

“... เวลาประชุมอะไร หรือสร้างอะไรกัน ฟังที่ไม่ได้อยู่ใกล้โครงการก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง อยากให้ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ...”

(key5, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

“... อยากให้มีเจ้าหน้าที่มาประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น หรือจะผ่านสื่อแบบอื่นก็ได้ คนป่ายุบในจะารู้ข่าวสารเท่า ๆ กัน ...”

(key6, วันที่ 14 พ.ค. 2565)

5.2 ข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ

5.2.1 สนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน และพัฒนาศักยภาพด้านการสอนให้กับครูของ โรงเรียนในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียน การจัดฝึกอบรมครูของโรงเรียนในอำเภอวังจันทร์เพื่อเพิ่มความสามารถด้านการสอน การจัดให้มีโควตาสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถทางการศึกษา ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอวังจันทร์ (ความถี่ = 4 คน)

5.2.2 สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรเดิมให้มีความทันสมัย และขยายผลให้การศึกษาวิจัยไปสู่พืชเศรษฐกิจอื่นในพื้นที่ นอกเหนือจากทุเรียน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น (ความถี่ = 3 คน)

5.2.3 เพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ให้มากขึ้น รวมไปถึง การจัดให้มีพื้นที่ทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นเพิ่มขึ้นด้วย (ความถี่ = 8 คน)

5.2.4 ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าของการดำเนินการภายในโครงการวังจันทร์ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายูบใน ผ่านการประชุมในระดับหมู่บ้าน เอกสารประกอบการเผยแพร่ข้อมูล สื่อออนไลน์ เป็นต้น เนื่องจาก ข้อมูลที่ ปตท. เคยชี้แจงให้กับผู้แทนชุมชน ในบางครั้งอาจส่งไปไม่ถึงประชาชนส่วนใหญ่ (ความถี่ = 6 คน)

5.2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน พัฒนา ปรับปรุง ถนนรอบโครงการฯ และพื้นที่รอบนอกของตำบลป่ายูบในให้มีความมั่นคงแข็งแรงให้สามารถใช้งานได้ในระยะยาว พร้อมติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน นอกจากนี้ ขอให้มีการขยายเขตการใช้ไฟฟ้าให้มากขึ้น เพื่อรองรับแรงงานที่จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่พื้นที่ในอนาคต (ความถี่ = 4 คน)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา ปัญหา และข้อจำกัดในการพัฒนา

จากผลการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปเป็นผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ดังต่อไปนี้

ผลกระทบเชิงบวก มี 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า ในด้านโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่ในชุมชนโดยรอบเกิดผลกระทบเชิงบวก โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหลายด้าน เช่น สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ระบบน้ำประปา การขยายเขตไฟฟ้าสำหรับใช้ในครัวเรือน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ เพื่อเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย ยกเว้น เรื่องถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากรถบรรทุกเข้ามาทำงานในโครงการฯ ทำให้ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่สำหรับปัญหานี้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีแนวทางในการซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ การมีโครงการวังจันทร์วัลเลย์ได้สร้างโอกาสในการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรให้กับเยาวชนในพื้นที่และให้เกษตรกรสวนทุเรียนในพื้นที่เข้าร่วมทดลองนวัตกรรมด้านการเกษตรอีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีพื้นที่ติดกับโครงการก็ไม่ได้ได้รับการพัฒนา ส่วนผู้นำชุมชนของหมู่บ้านและตำบลมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นเสียงเรียกร้องแทนชาวบ้านได้ จนทำให้เกิดธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างบริษัทผู้รับจ้างที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ในการทำข้อตกลงกับองค์การบริหารส่วนตำบลป่ายูบใน ว่าบริษัทต้องซ่อมแซมถนนสายที่ขับผ่าน หากพบว่าถนนสายดังกล่าว ชำรุดเสียหาย เนื่องจากการดำเนินการของบริษัทผู้รับเหมา ส่วนด้านการศึกษา มีการสนับสนุนให้นักเรียนในพื้นที่เข้าศึกษาในศูนย์เรียนรู้เกษตรนวัตกรรมเทคโนโลยีจิตรลดาเท่านั้น ยังไม่มีการส่งเสริม สนับสนุนในการศึกษาต่อในโรงเรียนกำเนิดวิทย์ แม้ว่าโรงเรียนแห่งนี้จะเป็นที่สนใจของประชาชนในพื้นที่มากกว่าก็ตาม สุดท้าย ในด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรนั้น ปัจจุบันมีการทดลองในสวนทุเรียนแล้ว ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญต่อการพัฒนาผลผลิตทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ แต่ในขณะเดียวกัน ตำบลป่ายูบในส่วนใหญ่เน้น ปลูกยางพารา ปาล์ม

น้ำมัน และมันสำปะหลัง หากมีโครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพืชเศรษฐกิจดังกล่าว จะยิ่งสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับชุมชน โดยรอบมากยิ่งขึ้น

2) ด้านรายได้

จากผลการศึกษา พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกทางด้านรายได้ให้กับชุมชนโดยรอบ เนื่องจาก เศรษฐกิจชุมชนในตำบลป่ายุบในมีการหมุนเวียนดีขึ้น เกิดผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ขายสินค้าในตลาดนัด ร้านอาหาร ธุรกิจบ้านเช่าเพิ่มมากขึ้น ราคาที่ดินสูงขึ้น เป็นที่จับตามองจากนักลงทุนว่าจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานมาอยู่ในตำบลป่ายุบในมากขึ้น มีการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน โดยรอบ มีการส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกผักด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ให้ขายผักปลอดภัยบริเวณสถานีบริการน้ำมัน ปตท. ป่ายุบในอีกด้วย

สำหรับประเด็นนี้ มีความเห็นว่า การพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นการสร้างโอกาสใหม่ในการทำงานให้กับคนป่ายุบในและพื้นที่ใกล้เคียง ได้มีรายได้ที่มั่นคง เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวจะไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างเต็มรูปแบบและยังมีแผนงานที่จะสร้างสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรที่ทำงานภายในโครงการเพิ่มเติม เช่น อพาร์ทเมนท์ โรงแรม คลินิก เป็นต้น หากว่าแผนงานดังกล่าว เกิดขึ้นสมบูรณ์อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชนในระยะถัดไป

3) ด้านอาชีพ

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกในด้านอาชีพ เนื่องจากเกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพใหม่ให้กับประชาชนในตำบลป่ายุบในและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น พนักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ดูแลสวน เจ้าหน้าที่ขายอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้ประชาชนในอำเภอวังจันทร์ได้ทำงานใกล้บ้าน ไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน เพื่อหางานทำในเมืองใหญ่

ผู้วิจัยมีความเห็นในประเด็นนี้ว่า การพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์ช่วยให้เกิดการจ้างงาน ผู้ที่มีภูมิลำเนาในตำบลป่ายุบในมากขึ้น ทำให้มีงานที่มั่นคง รายได้ที่แน่นอน และไม่ต้องละทิ้งครอบครัวเพื่อไปทำงานไกลบ้าน และในขณะเดียวกัน ผู้ว่าจ้างนั้นได้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน เพราะ ผู้ที่อาศัยอยู่พื้นจะมีความเข้าใจบริบท สภาพแวดล้อมของตำบลป่ายุบในเป็นอย่างดี ซึ่งช่วยลดปัญหาการลาออกหรือย้ายงานได้อีกทางหนึ่ง

4) ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม

จากผลการศึกษาที่ได้รับ ทำให้เห็นว่าเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อค่านิยมและวัฒนธรรมของชุมชน เนื่องจาก งานเทศกาลประจำปี ประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาของตำบลป่ายุบใน เช่น

ประเพณีบุญกลางทุ่ง ประเพณีวิ่งควาย งานเผาข้าวหลาม ได้รับการสนับสนุนจากทีมงานมวลชนสัมพันธ์ของ ปตท. อย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบของการเข้าร่วมกิจกรรมและการสนับสนุนเป็นตัวเงิน

ในประเด็นนี้เห็นว่า การมีโครงการพัฒนาฯ ส่งผลดีต่อการสืบทอดประเพณีของชุมชนและเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการและประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

5) ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า การมีโครงการพัฒนาฯ จึงจันทบุรีวัลเลย์นำไปสู่การแสดงออกทางความคิด การมีบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ที่มีต่อการก่อสร้างโครงการ รวมถึงการรวมกลุ่มของภาคประชาชนในการเรียกร้องยกเลิกการสร้างนิคมอุตสาหกรรม ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม ถือเป็นผลกระทบเชิงบวกที่ส่งผลต่อชุมชนโดยรอบ

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับผลการศึกษา และมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ด้วยการรับฟังความเห็นจากประชาชนผู้อยู่อาศัยอย่างจริงจัง การเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ร่วมกันกับชุมชนในระยะยาว แม้ว่าปัจจุบันจะมีการแจ้งข้อมูลดังกล่าวกับผู้นำหรือตัวแทนหมู่บ้านแล้วก็ตาม แต่ยังไม่เพียงพอ เพราะในบางครั้งข่าวสารดังกล่าวจะรับทราบกันอยู่ในกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น การสื่อสารให้สาธารณะรับทราบจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้

6) ด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ

จากผลการศึกษาข้างต้น พบว่า เป็นผลกระทบเชิงบวกในด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะในชุมชนโดยรอบ เนื่องจาก ปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น น้ำท่วม น้ำแล้ง หรือน้ำเสียในแต่ละพื้นที่ในตำบลป่ายูบใน ผู้นำชุมชนและภาคประชาชนถือเป็นภาคส่วนที่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหา และความเอาใจใส่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็เป็นอีกปัจจัยที่จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ด้วยการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเพื่อไปปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน

ผลกระทบเชิงลบ มี 1 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษา พบว่า เกิดผลกระทบเชิงลบในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเกิดปัญหาในด้านการจัดการขยะ จากบ้านเช่าที่เกิดขึ้นจำนวนมากหลังการเกิดขึ้นของโครงการฯ การดูแลความสะอาดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ (อบต. ป่ายุบใน) จึงทำได้ไม่ทั่วถึง ปัญหาน้ำเสียที่มาจาก การเปิดหน้าดินเพื่อทำการก่อสร้างภายในโครงการฯ ปัญหาน้ำท่วม ในช่วงฤดูน้ำหลาก และปัญหาน้ำแล้ง ในฤดูที่ฝนขาดช่วงในแต่ละพื้นที่ในตำบลป่ายุบใน เนื่องจาก ดินน้ำอยู่ในพื้นที่โครงการ ซึ่งอาจมีผลต่อปริมาณน้ำที่ไหลลงคลองสาธารณะ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานมากขึ้น ปัญหาการจัดการขยะ จึงรุนแรงขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีวิธีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจขอความร่วมมือจากองค์กรที่มีความรู้ด้านนวัตกรรมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ส่วนเรื่องการบริหารจัดการน้ำ ผู้นำชุมชน ได้ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำ ต้องบูรณาการความร่วมมือกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาแบบองค์รวมและตรงประเด็นที่สุด

ภาคผนวก

ภาพที่ 4 ร้านขายสินค้าทางการเกษตรในสถานีบริการน้ำมัน ปตท. สาขาป่ายูบโน

ภาพที่ 5 บรรยากาศการขายสินค้าทางการเกษตรในสถานีบริการน้ำมัน ปตท. สาขาป่ายูบโน

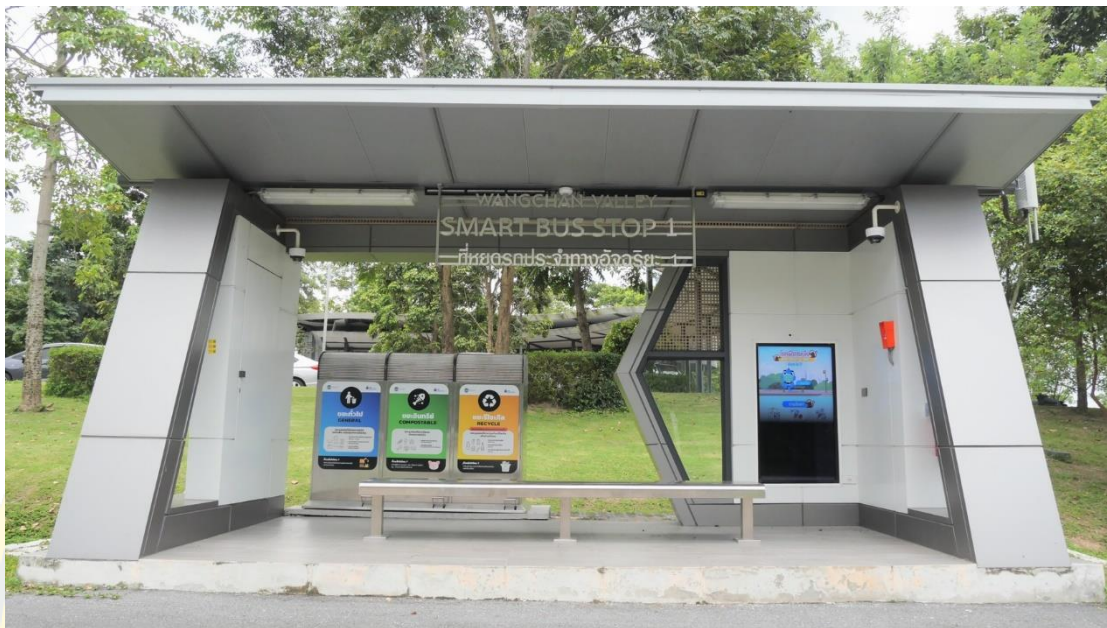
ภาพที่ 6 ทางเข้าโครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์

ภาพที่ 7 ป้ายบอกทางเพื่อเข้าสู่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์

ภาพที่ 8 สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (ที่หยุดรถประจำทางอัจฉริยะ)

ภาพที่ 9 สถานที่ราชการในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (สถานีตำรวจวังจันทร์ สาขาโรงเรียนกำเนิดวิทย์ สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทย์สิริเมธี)

ภาพที่ 10 เส้นทางสำหรับจักรยานในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (1)

ภาพที่ 11 เส้นทางสำหรับจักรยานในพื้นที่โครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์ (2)

ภาพที่ 12 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (1)

ภาพที่ 13 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (2)

ภาพที่ 14 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (3)

ภาพที่ 15 บรรยากาศของชุมชนรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (4)

ภาพที่ 16 ถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (1)

ภาพที่ 17 ถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ (2)

แบบที่ 1

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

“ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานนิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (M.P.A.) วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ภายใต้การดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ที่ส่งผลต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง รวมไปถึง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบในต่อไป

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผลกระทบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านวิถีชีวิต
3. ด้านการจัดการชุมชน

ขอขอบคุณสำหรับการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยของผู้ศึกษา

นางสาวรักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วันที่..... เวลา..... สถานที่.....

□ 1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

- อายุ ปี สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ภูมิลำเนาเดิม.....
- อาชีพหลัก รายได้บาทต่อเดือน
- อาชีพเสริม รายได้บาทต่อเดือน
- ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ ปี

□ 2. เคยทำงานร่วมกับผู้ประกอบการภายใต้โครงการวังจันทร์วัลเลย์หรือไม่

- ประเภทธุรกิจที่เคยทำงานร่วมกัน (กรณีมากกว่า 1 โปรดระบุ)
 - (1).....
 - (2).....
 - (3).....
- ระยะเวลาที่ท่านประกอบการในพื้นที่นี้ ปี
- ภูมิลำเนาเดิม.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการวังจันทร์วัลเลย์

1. ตั้งแต่เริ่มมีพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์จนถึงปัจจุบัน ท่านคิดว่าเกิดผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวอย่างไรบ้าง ทั้งต่อตัวท่านเอง ครอบครัว ชุมชนโดยรอบ ทั้งในข้อดี (+) ข้อเสีย (-) รวมไปถึงผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ในประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นคำถาม		ผลกระทบต่อ		
		ตัวท่านเอง	ครอบครัว	ชุมชนโดยรอบ
1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต				
1.1 โครงสร้างพื้นฐาน	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.2 รายได้	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.3 สิ่งแวดล้อม	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
2. ด้านวิถีชีวิต				
2.1 อาชีพ	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)

	ผลกระทบทางอ้อม	(+) (-)	(+) (-)	(+) (-)
2.2 ค่านิยมและวัฒนธรรม	ผลกระทบทางตรง	(+) (-)	(+) (-)	(+) (-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+) (-)	(+) (-)	(+) (-)

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานใด เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และท่านต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใด อย่างไร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ดั้งเดิมกับหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาพื้นที่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นไปในลักษณะใด เคยเกิดกรณีพิพาทระหว่างกันหรือไม่
 - ถ้าเคยเกิดขึ้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการอย่างไร
 - ถ้าไม่เคยเกิดขึ้น ชุมชนมีวิธีการจัดการเพื่อดูแลผลประโยชน์สาธารณะอย่างไร
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาสาธารณะของประชาชนในตำบลปายุบโน ในเรื่องใดบ้าง ด้วยวิธีการอย่างไร

แบบที่ 2

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

“ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานนิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (M.P.A.) วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ภายใต้การดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ที่ส่งผลต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง รวมไปถึง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบในต่อไป

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผลกระทบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านวิถีชีวิต
3. ด้านการจัดการชุมชน

ขอขอบคุณสำหรับการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยของผู้ศึกษา

นางสาวรักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วันที่..... เวลา..... สถานที่.....

1. ผู้นำชุมชน / ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ / ผู้แทนจากโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน

- อายุ ปี สถานภาพ
- ภูมิลำเนาเดิม.....
- อาชีพหลัก รายได้บาทต่อเดือน
- ตำแหน่ง.....สังกัด
- ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการวังจันทร์วัลเลย์

- ตั้งแต่เริ่มมีพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์จนถึงปัจจุบัน ท่านคิดว่าเกิดผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวอย่างไรบ้าง ทั้งต่อตัวท่านเอง ครอบครัว ชุมชนโดยรอบ ทั้งในข้อดี (+) ข้อเสีย (-) รวมไปถึงผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ในประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นคำถาม		ผลกระทบต่อ		
1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต		ตัวท่านเอง	ครอบครัว	ชุมชนโดยรอบ
1.1 โครงสร้างพื้นฐาน	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.2 รายได้	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.3 สิ่งแวดล้อม	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
2. ด้านวิถีชีวิต		ตัวท่านเอง	ครอบครัว	ชุมชนโดยรอบ
2.1 อาชีพ	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
2.2 ค่านิยมและวัฒนธรรม	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานใด เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และท่านต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใด อย่างไร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ดั้งเดิมกับหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาพื้นที่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นไปในลักษณะใด เคยเกิดกรณีพิพาทระหว่างกันหรือไม่
 - ถ้าเคยเกิดขึ้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการอย่างไร
 - ถ้าไม่เคยเกิดขึ้น ชุมชนมีวิธีบริหารจัดการเพื่อดูแลผลประโยชน์สาธารณะอย่างไร
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาสาธารณะของประชาชนในตำบลป่ายุบใน ในเรื่องใดบ้าง ด้วยวิธีการอย่างไร

แบบที่ 3

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

“ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานนิพนธ์ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (M.P.A.) วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ภายใต้การดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ที่ส่งผลต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง รวมไปถึง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบในต่อไป

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผลกระทบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านวิถีชีวิต
3. ด้านการจัดการชุมชน

ขอขอบคุณสำหรับการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยของผู้ศึกษา

นางสาวรักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วันที่..... เวลา..... สถานที่.....

□ 1. ผู้แทนจากหน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน

- อายุ ปี สถานภาพ
- ภูมิลำเนาเดิม.....
- อาชีพหลัก รายได้บาทต่อเดือน
- ตำแหน่ง.....สังกัด
- ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ ปี

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI) ภายใต้การดำเนินงานของโครงการวังจันทร์วัลเลย์

- ตั้งแต่เริ่มมีพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์จนถึงปัจจุบัน ท่านคิดว่าเกิดผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวอย่างไรบ้าง ทั้งต่อตัวท่านเอง ครอบครัว ชุมชนโดยรอบ ทั้งในข้อดี (+) ข้อเสีย (-) รวมไปถึงผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ในประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นคำถาม		ผลกระทบต่อ		
1.ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต		ตัวท่านเอง	ครอบครัว	ชุมชนโดยรอบ
1.1 โครงสร้างพื้นฐาน	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.2 รายได้	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
1.3 สิ่งแวดล้อม	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
2. ด้านวิถีชีวิต		ตัวท่านเอง	ครอบครัว	ชุมชนโดยรอบ
2.1 อาชีพ	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
2.2 ค่านิยมและวัฒนธรรม	ผลกระทบทางตรง	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)
	ผลกระทบทางอ้อม	(+)	(+)	(+)
		(-)	(-)	(-)

2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานใด เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และท่านต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใด อย่างไร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ดั้งเดิมกับหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาพื้นที่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นไปในลักษณะใด เคยเกิดกรณีพิพาทระหว่างกันหรือไม่
 - ถ้าเคยเกิดขึ้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการอย่างไร
 - ถ้าไม่เคยเกิดขึ้น ชุมชนมีวิธีบริหารจัดการเพื่อดูแลผลประโยชน์สาธารณะอย่างไร
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาสาธารณะของประชาชนในตำบลป่ายูบใน ในเรื่องใดบ้าง ด้วยวิธีการอย่างไร

บรรณานุกรม

- เกษม จันทร์แก้ว. (2554). การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมขั้นสูง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชวลิต โกชนพันธ์. (2543). ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมและสังคมจากการดำเนินนโยบายพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด : ศึกษากรณีโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เนตรทราย นิสสัยสุข. (2556). ผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง กรณีศึกษา ชุมชนตำบลมาบตาพุด อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บุษกร เชื้อจินดาگانต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. ศิลปะศาสตร์ปริทัศน์, 103-118.
- รชฎ จันทร์น้อย, อุษณากร ทาวะรัมย์, & สุภรติ สุขวิสุทธิ. (2562). รายงานโครงการวิจัยผลกระทบต่อประชาชนของโครงการพัฒนาในพื้นที่ย่านการค้า เมืองภูเก็ต. Retrieved from ภูเก็ต:
- วิรุทธ วิเชียร โชติ. (2516). นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม (8 ed.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. EECi. Retrieved from <https://www.eeci.or.th/>
- สุภัทรา ต้นเงิน. (2554). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังต่อชุมชนบ้านแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2527). การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์.
- อภิเชษฐ์ ทับเมือง. (2564). ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว. *Journal of social development*, 143-162.
- อำนวยการ วังพานิช. (2549). การศึกษาผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานที่มีผลต่อประชาชนตามแนววงท่อส่งก๊าซธรรมชาติ กรณีศึกษาในพื้นที่ อำเภอพานทอง และอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เอี้ยช่าง ต่งเซ่ง. (2557). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนจากการถูกโยกย้ายที่อยู่อาศัยในโครงการก่อสร้างสนามบินหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1 กรกฎาคม 2555), 17-29.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวรักษนก มหาศักดิ์สวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	3 มิถุนายน 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	ตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2564 เจ้าหน้าที่งานปกครอง ระดับปฏิบัติการ ช่วยราชการ กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2556 รัฐศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รางวัลหรือทุนการศึกษา	-